

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra správního práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Veřejné sbírky v České republice

Předkládá: Bc. Markéta Danišová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Václav Henych

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Markéta DANIŠOVÁ**
Osobní číslo: **R20N0004P**
Studijní program: **N0421A220001 Veřejná správa**
Studijní obor: **Veřejná správa**
Téma práce: **Veřejné sbírky v České republice**
Zadávací katedra: **Katedra správního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Možnosti shromažďování zdrojů pro veřejně prospěšný účel
3. Veřejné sbírky
4. Právní rámec pořádání veřejných sbírek v České republice
5. Praktická část
6. Závěr

Rozsah diplomové práce: **50**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Zákon č. 117/2001 Sb. o veřejných sbírkách
- Zákon č. 120/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách
- Příručka k zákonu č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů (zákon o veřejných sbírkách)
- BOUKAL, Petr a kol. *Fundraising pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. 260 s. Expert. ISBN 978-80-247-4487-2 .

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Václav Henych**
Katedra správního práva

Datum zadání diplomové práce: **30. června 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Martin Kopecký, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 4. října 2021

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma ‚Veřejné sbírky v České republice‘ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.“

V Plzni dne 31. 3. 2022

.....

Obsah

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	8
1. NEZISKOVÉ ORGANIZACE VE SPOLEČNOSTI	8
1.1 NEZISKOVÝ SEKTOR	9
1.2 ZÁKLADNÍ TYPY NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	10
1.2.1 <i>Spolky a pobočné spolky</i>	12
1.2.2 <i>Nadace a nadační fondy</i>	14
1.2.3 <i>Ústavy</i>	15
1.3 ZDROJE FINANCOVÁNÍ NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ A JEJICH ČINNOSTÍ.....	16
1.3.1 <i>Vlastní zdroje</i>	18
1.3.2 <i>Cizí zdroje</i>	19
2. MOŽNOSTI SHROMAŽĎOVÁNÍ ZDROJŮ PRO VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÝ ÚČEL.....	22
2.1 FUNDRAISER	23
2.2 METODY FUNDRAISINGU	23
2.2.1 <i>Dárcovství a sponzoring</i>	27
2.2.2 <i>Loterie a tomboly</i>	28
2.2.3 <i>Dobročinné aukce a dražby</i>	30
2.2.4 <i>Dědictví a odkazy</i>	31
3. VEŘEJNÉ SBÍRKY	33
3.1 DEFINICE.....	33
3.2 VÝVOJ LEGISLATIVY V OBLASTI VEŘEJNÝCH SBÍREK	34
3.3 PRÁVNÍ RÁMEC POŘÁDÁNÍ VEŘEJNÝCH SBÍREK V ČESKÉ REPUBLICE	38
3.4 ZAHÁJENÍ A PRŮBĚH VEŘEJNÉ SBÍRKY	38
3.4.1 <i>Způsoby konání veřejných sbírek</i>	40
3.5 UKONČENÍ VEŘEJNÉ SBÍRKY	48
3.6 KONTROLA A DOZOR NAD KONÁNÍM VEŘEJNÝCH SBÍREK	49
3.7 SANKCE	51
PRAKTICKÁ ČÁST	55
CHARITA ČESKÁ REPUBLIKA	55
TŘÍKRÁLOVÁ SBÍRKA	57
TŘI KRÁLOVÉ.....	57
ZPŮSOBY PŘÍSPÍVÁNÍ NA TŘÍKRÁLOVOU SBÍRKU.....	60
VÝNOS ZE SBÍRKY.....	61
ZÁVĚR.....	65
RESUMÉ.....	67
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	69
SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	74
SEZNAM PŘÍLOH	75

Úvod

Diplomová práce se zabývá tématem „Veřejné sbírky v České republice“. Cílem práce je přiblížení a prozkoumání veřejných sbírek jako jedné z občanských aktivit, se kterými si setkáváme téměř každý den. Aby byla daná problematika dostatečně přiblížena, práce se věnuje i neziskovým organizacím a fundraisingu.

Veřejnou sbírkou rozumíme takovou sbírku, která je pořádána k získávání a shromažďování dobrovolných, především peněžitých prostředků od předem neurčeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel. V České republice se koná přes 2 000 veřejných sbírek, které se zaměřují na dobročinné činnosti jako je humanitární nebo charitativní pomoc, rozvoj vzdělání, sportu, nebo slouží k zajištění ochrany kulturních památek a životního prostředí.

Každý se již s veřejnou sbírkou v určité podobě setkal. Na ulicích jsou lidé zastavováni dobrovolníky se žádostí o příspěvek pro dobrou věc, na Vánoce chodí několik dopisů se žádostí o příspěví na pomoc potřebným, které obsahují již předvyplněnou složenkou, nebo v televizi a na internetu vidáme reklamy, jak snadné je pomoci zasláním dárcovské SMS.

V těchto dnech, kdy se oči celého světa upínají k dění na Ukrajině, je pořádáno velké množství charitativních sbírek, které mají za cíl pomoci ukrajinským občanům utíkajícím před válkou. Jedná se o veřejné sbírky shromažďující peněžní prostředky různými způsoby, aby pořadatelé daných sbírek mohli buď pomoci uprchlíkům před válkou postarat se o jejich bezpečí, zaopatřili je oblečením, jídlem a bydlením nebo pomohli s evakuací ze země postižené válkou. Téma veřejných sbírek je vzhledem k nevídané vlně solidarity tématem aktuálním. Na pomoc Ukrajině bylo k 7. březnu 2022 vybráno již přes 1,5 miliardy Kč. Veřejné sbírky pořádají i územně samosprávné celky, ale nejvíce slyšet jsou neziskové organizace jako je Charita Česká republika, Člověk v tísni nebo Červený kříž.

I z tohoto důvodu se první kapitola diplomové práce věnuje neziskovým organizacím, jakožto pořadatelům veřejných sbírek. V České republice rozlišujeme neziskové organizace na státní neziskové organizace a nestátní neziskové organizace. Cílem obou druhů organizací je získání prostředků pro dosažení svého cíle. Hlavním rozdílem mezi nimi je ve zřizovateli neziskové organizace, kdy státní nezisková organizace je zřizována státem, krajem, obcí

nebo organizačními složkami uvedených celků, zatímco nestátní neziskové organizace jsou zakládány soukromými subjekty z jejich vlastní iniciativy.

S pořádáním veřejných sbírek neziskovými organizacemi je pevně spojen pojem fundraising. Fundraising představuje možnosti shromažďování zdrojů pro veřejně prospěšný účel, které neziskové organizaci slouží jako nástroje k získání potřebných prostředků. Na fundraising se diplomová práce zaměřuje ve druhé kapitole, ve které je přiblížen samotný pojem fundraisingu. Především jeho význam a metody, mezi které patří i veřejné sbírky.

Ve třetí kapitole je navázáno na fundraisingové metody. Jednou z těchto metod jsou veřejné sbírky. Spolu s aktuálností problematiky veřejných sbírek, kterých je v poslední době pořádáno velké množství, vzrůstá nedůvěra lidí ve veřejné sbírky kvůli jejich obavám z možného zneužívání a osobního obohacování zřizovatelů sbírky. Z tohoto důvodu se práce zaměřuje na tuto oblast a vysvětluje povinnosti osob pořádajících sbírku, jaké mají veřejné sbírky právní zázemí a jak může veřejnost kontrolovat hospodaření neziskových organizací a právnických osob, které sbírky pořádají, a jak s darovanými prostředky nakládají.

Praktická část diplomové práce se zabývá jednou z nejznámějších a největších veřejných sbírek konaných na našem území – Tříkrálovou sbírkou. Každoročně pořádaná sbírka je založena na lidové tradici koledování Tří králů, kteří chodí od domu k domu a vybírají do pokladniček peněžní dary. Výtěžek ze sbírky jde na pomoc potřebným. Práce se zaměřuje i na další způsoby vybírání finančních prostředků v rámci Tříkrálové sbírky. Věnuje se porovnávání výsledků výnosu sbírky za minulé roky a vysvětluje jejich vývoj.

Teoretická část

1. Neziskové organizace ve společnosti

Neziskové organizace mají v naší společnosti dlouhou tradici. Jejich postupný rozvoj byl v průběhu let několikrát přerušeno, a to fašisty a poté i komunisty, ale po Sametové revoluci v roce 1989 se počet neziskových organizací na území České republiky začal opět zvyšovat. V dnešní době se neziskové organizace zaměřují na pomoc v oblastech jako je zdravotnictví a sociální služby, školství, ochrana životního prostředí a v mnoha dalších odvětvích. Neziskové organizace představují široký komplex organizací, které se mají odlišná poslání, zabývají se jinými činnostmi a mívají různou právní formu¹.

V současné době neexistuje žádný právní předpis, který by právní úpravu neziskových organizací sloučil, a tak jsou ustanovení o jejich vzniku, činnosti a zániku roztržena v různých zákonech. Určité typy neziskových organizací jsou legislativně upraveny v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech nebo v zákoně č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Pro neziskové organizace je důležitým orgánem Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, která posuzuje a iniciuje legislativní opatření a podporuje spolupráci mezi ministerstvy, správními úřady a orgány územní samosprávy v této oblasti.

Svou činností jsou neziskové organizace důležitou součástí národního hospodářství a ve společnosti plní mnoho funkcí.² Jednou z funkcí je funkce charitativní. Tuto funkci můžeme charakterizovat jako přesunování zdrojů od šťastnějších jedinců k potřebným.³ Kvůli rozmanitosti v účelu založení, činnosti a velikosti jednotlivých organizací, je dosažení jednotné definice nesnadným úkolem. Každá jednotlivá definice odpovídá záměru jejího autora, všechny definice však mají něco společného. O neziskových organizacích můžeme hovořit jako o organizacích, které nejsou zakládány ani zřizovány za účelem vytváření

¹ Spolky, obecně prospěšné společnosti, ústavy, nadace, nadační fondy, evidované právnické osoby.

² MERTOŤÁ, Petra. *Mezioborová praktická studia* [online]. Masarykova univerzita, 2014 [cit. 2022-03-20]. ISBN 978-80-210-6986-2. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/131179/Books_2010_2019_058-2014-1_7.pdf?sequence=1

³ POSPÍŠIL Miroslav, NEUMAYER Michaela, ŠKARABELOVÁ Simona, MALÝ Ivan, MEYER Michael a SCHNEIDER Ulrike. *Neziskové organizace a jejich funkce v demokratické společnosti*. Brno: CVNS, 2009. ISBN 978-80-904150-3-4.

zisku pro vlastní obohacení, nýbrž jsou zakládány a zřizovány s cílem nashromáždění finančních prostředků pro stanovený účel nebo pro svůj rozvoj.⁴ Další vhodnou definicí je, že za neziskovou organizaci lze označit ty právnické osoby či organizace, které se primárně zabývají získáváním a přerozdělováním finančních prostředků pro dobročinné účely, rozvojem vzdělání, kultury, náboženství a dalších tzv. dobrých skutků.⁵

V příloze č. 1 nalezneme graf, který ukazuje, k jakému účelu a na jakou oblast zájmu neziskové organizace od roku 2012 do roku 2018 vynakládaly své prostředky.

1.1 Neziskový sektor

Abychom mohli lépe porozumět existenci neziskových organizací a základním principům jejich fungování, je vhodné vymezit pojem a prostor národního hospodářství. Národní hospodářství v České republice představuje hospodářství celé země, všech jejích podniků, domácností a státních institucí.⁶ Je základem každého státu, na jehož území představuje souhrn činností hospodářského charakteru. Prostředí národního hospodářství na území České republiky můžeme rozdělovat na základě různých kritérií.

Pro potřeby diplomové práce bylo zvoleno členění prováděné na základě principu financování, kdy národní hospodářství rozdělujeme na ziskový (tržní) sektor a neziskový (netržní) sektor.⁷ Cílem tržního sektoru je podnikání za účelem dosažení zisku. Finanční prostředky jsou získávány z prodeje zboží, které jsou v tržním sektoru přímo vytvářeny nebo distribuovány. Neziskový sektor rozdělujeme na veřejný (státní) sektor, soukromý (nestátní) sektor a na sektor domácností. Cílem neziskového sektoru je dosažení přímého užítku, který má zpravidla podobu veřejné služby, a není tedy primárně zaměřen na zisk. Neziskové organizace, nebo také neziskové právnické osoby, tedy nejsou primárně zakládány pro dosahování zisku pro své vlastní obohacení. Vzniklý zisk

⁴ *Svět neziskovek: Neziskové organizace v ČR* [online]. 2014 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://svetneziskovek.cz/management/neziskovy-sektor-v-cr>

⁵ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

⁶ *Seminárkyza1: Národní hospodářství* [online]. [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: https://www.spszengrova.cz/wp-content/uploads/2020/04/Narodni_hospodarstvi_EKO_MOD.pdf

⁷ MERTO VÁ, Petra. *Mezioborová praktická studia* [online]. Masarykova univerzita, 2014 [cit. 2022-03-20]. ISBN 978-80-210-6986-2. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/131179/Books_2010_2019_058-2014-1_7.pdf?sequence=1

tedy nesmí být použit pro vlastníky či pracovníky organizace, ale pouze pro její rozvoj nebo splnění jejího účelu.

Neziskový sektor můžeme podle Rektorička definovat jako „*část národního hospodářství, ve které subjekty v ní fungující a produkující statky, získávají prostředky pro svoji činnost cestou tak zvaných přerozdělovacích procesů, jejichž principy jsou podrobně popsány a zkoumány prostřednictvím veřejných financí. Cílovou funkcí neziskového sektoru není zisk ve finančním vyjádření, ale přímé dosažení užitku, který má zpravidla podobu veřejné služby.*“⁸

Neziskový veřejný sektor je tvořen takovými subjekty, které jsou zřizovány veřejnou správou, podléhají veřejné kontrole a jsou financovány z veřejných financí.⁹ Tento sektor plní své veřejně prospěšné cíle skrze orgány státní správy nebo orgány územních samosprávných celků, kterými jsou kraje, obce a jimi zřizované organizační složky. Subjekty neziskového soukromého sektoru stojí mimo dosah veřejné správy a jsou dobrovolně financovány fyzickými a právnickými osobami, mohou ale také být financovány z veřejných rozpočtů prostřednictvím dotací a grantů.

1.2 Základní typy neziskových organizací

Neziskové organizace jsou právnickými osobami disponujícími právní osobností, což znamená, že jsou způsobilé být nositeli práv a povinností na základě a v mezích zákona. Pro vznik neziskové organizace je typická dvoufázovost.

V první fázi založení dochází na základě zvoleného typu právní formy neziskové organizace ke splnění zákonem vymezených požadavků, jakými mohou být zakládací listiny, nadační jistiny nebo stanovy. Druhou fází je samotný vznik neziskové organizace. Ke vzniku dochází obligatorně dle § 126 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, zápisem do veřejného rejstříku. Rejstříky jsou dle zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík a rejstřík obecně prospěšných společností.

⁸ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Třetí. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 80-86119-41-6. Str. 188.

⁹ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

Veřejný rejstřík představuje informační systém veřejné správy, který je veden rejstříkovým soudem¹⁰ v elektronické podobě.

Subjekty neziskového sektoru lze díky jejich rozmanitosti členit na základě nejrůznějších hledisek. Jedním z nejvýznamnějších členění neziskových organizací je dle jejich zřizovatele na státní neziskové organizace a nestátní neziskové organizace. Tato pojmenování mají vyjadřovat explicitní odluku od státu nebo vlády, včetně regionálních úrovní, coby zřizovatele či iniciátora vzniku organizace.¹¹ Státní organizace jsou zřizovány státem, kraji, obcemi a případně jejich organizačními složkami nebo příspěvkovými organizacemi. Jejich cílem je zabezpečení výkonu státní služby a zajištění veřejných služeb, jako jsou zdravotnické a sociální služby nebo školství.¹²

Nestátní neziskové organizace jsou soukromé organizace zřizované na základě iniciativy soukromých subjektů. Organizace pokrývají zejména ty oblasti, které stát nezvládá zajišťovat.¹³ Nestátní neziskové organizace jsou zcela nezávislé na státu a jejich cílem je naplňování potřeb veřejnosti, proto je můžeme chápat jako organizace poskytující služby v soukromém sektoru, ale s vlastnostmi veřejného sektoru, kterým je například veřejný zájem nebo veřejná prospěšnost. V příloze č. 2 uvádím statistiku počtu nestátních neziskových organizací mezi lety 2005-2020.

Aby neziskové organizace mohly správně plnit svůj účel pro který byly zřízeny, musí být při jejich zřizování vhodně zvolena právní forma. Změna právní formy je v praxi velmi komplikovaná a majetek nelze mezi jednotlivými právními formami neziskových organizací převádět.¹⁴

¹⁰ Dle § 75 odst. 1 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, je rejstříkovým soudem příslušný krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud osoby, jíž se zápis ve veřejném rejstříku týká.

¹¹ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

¹² PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

¹³ *Ministerstvo financí České republiky: Neziskové organizace* [online]. 2012 [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/podpora-z-narodnich-zdroju/neziskove-organizace>

¹⁴ ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. Druhé vydání. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-4041-6.

Petr Vít¹⁵ rozděluje neziskové organizace v České republice následovně:

- Korporace:
 - spolek,
 - zájmové sdružení právnických osob,
 - sociální družstvo.
- Fundace:
 - nadace,
 - nadační fondy.
- Ústavy:
 - ústav,
 - obecně prospěšná společnost.

Legislativní úpravu korporací, fundací i ústavů nalezneme v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Korporace jsou právnickými osobami, jejichž základem je společenství lidí nebo právnických osob. Korporace můžeme dělit na obchodní korporace¹⁶, spolky, družstva, politické strany, náboženské společnosti a další. Na rozdíl od korporací je základ fundací tvořen majetkem vyčleněným za určitým účelem, nikoliv osobami. Fundace dělíme na nadace a nadační fondy, přičemž jejich rozdíl spočívá pouze délce jejich existence. Dalším typem právnických osob jsou ústavy. Ústavy kombinují osobní a majetkovou složku za veřejně prospěšným účelem. Osobní složka zde však není představována členy, nýbrž zaměstnanci.

Diplomová práce v následujících podkapitolách pojednává o vybraných druzích neziskových organizací, kterými jsou spolky a pobočné spolky, nadace a nadační fondy a ústavy.

1.2.1 Spolky a pobočné spolky

Spolky jsou právnickými osobami soukromého práva zakládané z iniciativy svých členů za určitým účelem. Může se jednat o veřejný účel, soukromý účel nebo o jejich kombinaci. Od spolku tedy není vyžadována veřejná prospěšnost. Spolky mohou být zakládány i jen za vzájemně prospěšným účelem. To znamená, že spolek je prospěšný pouze svým členům, kterým přináší určité

¹⁵ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

¹⁶ Obchodní korporace jsou upraveny v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

výhody v rámci jedné neziskové organizace, což z takové spolku nečiní neziskovou organizaci obvyklého významu.¹⁷ Právní úpravu spolků nalezneme v § 214 - § 302 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Spolek musí být založen nejméně 3 osobami se společným zájmem, k jehož naplnění má vznikem neziskové organizace dojít.

Další možností vzniku spolku je usnesením na ustavující schůzi tvořícího se spolku.¹⁸ Spolek vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku, ke kterému dochází z vlastní iniciativy nebo po uplynutí 30 dnů od podání návrhu zápisu do veřejného rejstříku.¹⁹ Občanský zákoník stanoví určité požadavky na název spolku. V něm musí být dle § 216 příslušného zákona obsažena slova jako „spolek“, „zapsaný spolek“ nebo zkratka „z.s.“ Členy spolku mohou být fyzické i právnické osoby se sídlem jak v České republice, tak i v zahraničí, a to v jakémkoli poměru či kombinaci.²⁰

§ 217 odst. 1 občanského zákoníku stanoví, že *„hlavní činností spolku může být jen uspokojování a ochrana těch zájmů, k jejichž naplňování je spolek založen. Podnikání nebo jiná výdělečná činnost hlavní činností spolku být nemůže.“* Za porušení tohoto zákazu může být spolek sankcionován zrušením spolku rozhodnutím soudu. Spolek může vedle hlavní činnosti provozovat i vedlejší činnost, jejímž předmětem je hospodářská činnost právnické osoby ve formě podnikání nebo jiné výdělečné činnosti, které podporují spolek v jeho hlavní činnosti. Zisk z činnosti spolku může být použit pouze pro spolkovou činnost nebo správu spolku.

Důležitým rysem právní úpravy spolků je její dispozitivní povaha, což umožňuje odchýlení se od zákona.²¹ U žádné jiné právnické osoby upravované novým občanským zákoníkem tuto vlastnost nenajdeme. K odchýlení může docházet zpravidla díky stanovám spolku, které mají pouze povinnost zřídit statutární orgán organizace.

Na základě § 219 občanského zákoníku lze stanovami spolku založit pobočný spolek jako organizační jednotku spolku. Stanovy dále určí, jakými

¹⁷ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

¹⁸ § 222 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁹ § 226 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁰ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

²¹ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

právy a povinnostmi pobočný spolek disponuje. Pobočné spolky jsou legislativně upraveny v § 228 - § 230 občanského zákoníku. Pobočné spolky jsou vedlejšími právními osobami, jejichž právní osobnost se odvozuje od spolku hlavního, a které vykonávají určité vymezené úkoly. Aby pobočný spolek mohl být správně spojován s „mateřským“ spolkem, musí jeho název obsahovat příznačný prvek názvu hlavního spolku a vyjádřit jeho vlastnost pobočného spolku.²²

Pobočný spolek vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku. Jelikož je pobočný spolek pevně navázán na spolek hlavní, dochází v případě zániku hlavního spolku či pozbytí práv a povinností ke stejným změnám u pobočného spolku. Zrušením hlavního spolku se zrušuje i pobočný spolek a hlavní spolek nezanikne dříve, než zaniknou všechny jeho pobočné spolky.²³

1.2.2 Nadace a nadační fondy

Nadace jsou považovány za základní typ fundace. Tento typ neziskových organizací je upraven v § 303 - § 393 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Občanský zákoník v § 306 stanovuje, že nadace je zakládána k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému cíli, který může být veřejně prospěšný i dobročinný. Nadace založená pro dobročinný účel není neziskovou organizací v obvyklém slova smyslu, jelikož může například sloužit k podpoře potomků jejího zakladatele.²⁴ Nadace zřízené podle zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, který byl zrušen ustanovením v § 3080 občanského zákoníku, jsou považovány za nadace dle občanského zákoníku. V případě, že právní úprava v § 303 - § 393 není dostačující, aplikuje se obecná právní úprava právnických osob v § 118 - § 209 občanského zákoníku.

Nadace se zakládá nadační listinou, kterou může být zakládací listina sepsaná jedním nebo více zakladateli nebo jí může být pořízení pro případ smrti.²⁵ Nadační listina musí být vždy sepsána formou veřejné listiny. Zakladatelem může být fyzická osoba, právní osoba či osoby, které jsou považovány za jednu osobu zakladatele. Nově vzniklé nadace se zapisují do nadačního rejstříku. Majetek nadace je tvořen nadační jistinou a ostatním majetkem. § 336 občanského zákoníku stanoví, že nadační jistina je tvořena souborem předmětů vkladů do nadace a případně i nadačních darů, které musí mít celkovou hodnotu nejméně

²² § 228 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²³ § 230 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁴ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

²⁵ § 309 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

500 000 Kč. Majetkový substrát je charakteristickým znakem pro tento typ neziskových organizací.

Nadace mohou podnikat, ale pouze v takovém případě, kdy příjem z podnikání představuje vedlejší činnost organizace a výtěžek z podnikání slouží pouze k podpoře hlavní činnosti nadace.²⁶ Nadační listina však může obsahovat ustanovení, které podnikání zakazuje. Občanský zákoník v § 306 odst. 2 zakazuje zakládat nadace za účelem podpory politických stran a hnutí. Stejně tak je zakázáno založit nadaci pro čistě výdělečné cíle.

Další formou fundace jsou nadační fondy. Rozdílem mezi nadacemi a nadačními fondy je jejich trvání, kdy specifickou vlastností nadačních fondů je jejich dočasnost. Nadační fondy nejsou na rozdíl od nadací zřizovány za trvalým účelem, nepočítá se tedy s jejich dlouhodobější existencí, jelikož plní časově omezené poslání. Nadační fondy jsou legislativně upraveny v občanském zákoníku v § 394 - § 401. Občanský zákoník stanoví, že nadační fond se zakládá zakládací listinou nebo pořízením pro případ smrti a slouží ke společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu. Při zakládání nadačního fondu není třeba aby zakladatelské právní jednání mělo podobu veřejné listiny. Podpisy zakladatelů však musí být úředně ověřeny. Majetek nadačního fondu je tvořen souborem vkladů a darů, jejichž předmět nemusí splňovat předpoklad trvalého výnosu.²⁷ Nadační fond vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku.²⁸

1.2.3 Ústavy

Ústavy jsou legislativně upraveny v § 402 - § 418 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Na rozdíl od dispozitivní právní úpravy spolků je úprava ústavů kogentní, až na výjimky se od ní nelze odchýlit. Občanský zákoník v § 402 definuje ústav následovně: „*Ústav je právnická osoba ustavená za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majetkové složky. Ústav provozuje činnost, jejíž výsledky jsou každému rovnocenně dostupné za podmínek předem stanovených.*“

Formulace, že výsledky činnosti ústavu jsou každému rovnocenně dostupné, není úplně správná.²⁹ Ústavy mohou stanovit určitou cílovou skupinu

²⁶ § 307 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁷ § 398 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁸ § 397 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁹ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

dané činnosti a různé podmínky pro přístup k výsledkům této činnosti.³⁰ Tyto podmínky však nesmí být diskriminační povahy a musí být zveřejněny.

Ústav se zakládá zakládací listinou nebo pořízením pro případ smrti. Zakladatelské právní jednání musí být provedeno formou veřejné listiny, stejně jako všechny jeho pozdější změny. Občanský zákoník neupravuje osobu zakladatele, tudíž ústav může být založen jakoukoliv fyzickou osobou, právnickou osobou nebo státem. V zakládací listině musí být uvedena výše vkladu zakladatele, která může mít peněžitou povahu alespoň ve výši 1 Kč nebo může mít povahu nepeněžitého předmětu. Ústav vzniká zápisem do veřejného rejstříku. Název ústavu musí obsahovat slova „zapsaný ústav“ nebo „z.ú.“³¹

Ústavy mohou být zakládány k soukromoprávním i veřejnoprávním účelům. Jedná se například o školy, muzea, nemocnice nebo vědecké a výzkumné ústavy. Jedná se tedy o společensky či hospodářsky užitečné činnosti, jako je ochrana lidských práv, ochrana životního prostředí, rozvoj vzdělání a další. Zisk z obchodního závodu nebo jiné vedlejší činnosti může být použit jen k podpoře činnosti, pro niž byl ústav založen, a k úhradě nákladů na vlastní správu.³²

V případě, že ústav dlouhodobě nenaplnuje svůj účel, zruší jej soud na návrh osoby, která na tomto osvědčí právní zájem.³³ Právní úprava ústavů je poměrně stručná. Tam, kde nejsou ustanovení o právních poměrech ústavů občanského zákoníku dostačující, subsidiárně se použijí ustanovení o nadaci s výjimkou ustanovení o nadační jistině a nadačním kapitálu. Právní úprava nadací se používá z toho důvodu, že nadace a ústavy mají společný trvalý majetkový základ a nonprofitní charakter.³⁴

1.3 Zdroje financování neziskových organizací a jejich činností

V rámci posláních neziskových organizací hovoříme o jejich veřejně prospěšných a dobročinných cílech. Neziskové organizace by v prostředí tržní ekonomiky bez dostatečných zdrojů a finančních prostředků nemohly vykonávat svou činnost. Ve společnosti existuje mylná představa, že lidé dávají neziskovým organizacím své peníze na účely zcela nezištně, ve skutečnosti však jde stejně jako v případě nákupu výrobků či služeb od firem o směnu. Dárci poskytují své

³⁰ § 402 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³¹ § 404 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³² § 403 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³³ § 417 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³⁴ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

peníze či jiné prostředky neziskovým organizacím a na oplátku od neziskových organizací očekávají dosažení společensky žádoucích a prospěšných cílů. Aby organizace mohly fungovat a plnily své stanovené cíle, je pro ně nezbytné získávat finanční prostředky systematickým budováním různých skupin dárců a přispěvatelů.

Financování neziskových organizací se zásadně odlišuje podle jejich druhu. Jednou ze základních podmínek úspěšného fungování všech neziskových organizací je jejich vícezdrojové financování.³⁵ Pro neziskovou organizaci je výhodné zajištění více zdrojů, ze kterých je financována, aby nebyla závislá pouze na jednom z nich. Neziskové organizace v praxi často získávají prostředky pouze z jednoho dominantního zdroje, díky čemuž je jejich financování nestabilní.³⁶ Vedle vícezdrojovosti mezi obecné principy financování patří neziskovost, osvobození od daní a princip samofinancování a fundraising.

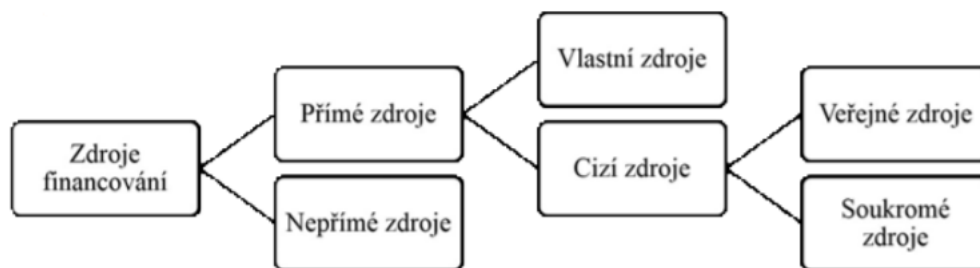
Z pohledu právní úpravy rozlišujeme několik zdrojů financování neziskových organizací. Nedílnou součástí financování neziskových organizací je i shromažďování nepeněžních prostředků ve formě dobrovolnictví či věcných darů. Schéma níže ukazuje možné dělení získávání finančních prostředků neziskovými organizacemi. Ve skutečnosti se často jedná o kombinaci několika různých zdrojů financování.³⁷

³⁵ ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. Druhé vydání. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-4041-6.

³⁶ ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. Druhé vydání. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-4041-6.

³⁷ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

Obrázek 1: Zdroje financování neziskových organizací

Zdroj: PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

Základním dělením zdrojů dle způsobu jejich nabytí neziskovými organizacemi je dělení na zdroje přímé a nepřímé. Nepřímé zdroje můžeme charakterizovat jako ušetřené prostředky, kterými jsou například daňová zvýhodnění.³⁸ Do přímých zdrojů řadíme vlastní zdroje, které jsou tvořeny členskými příspěvky a zdroji získanými vlastní výdělečnou činností, a dále zdroje cizí. Ty můžeme rozdělovat na zdroje veřejné a soukromé.

1.3.1 Vlastní zdroje

Vlastní zdroje neziskových organizací se skládají z příjmů z členských příspěvků a z vlastní výdělečné činnosti.³⁹ Členské příspěvky tvoří pravidelný příjem finančních prostředků dané organizace, ale nemusí být povinné. Předmět vlastní výdělečné činnosti neziskové organizace má vést k naplňování účelu, pro který byla založena. Toho může organizace dosáhnout přímo prostřednictvím hlavní činnosti anebo nepřímo prostřednictvím činnosti vedlejší. § 217 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v odst. 1 uvádí: „*Hlavní činností spolku může být jen uspokojování a ochrana těch zájmů, k jejichž naplňování je spolek založen. Podnikání nebo jiná výdělečná činnost hlavní činností spolku být nemůže.*“

Neziskové organizace jsou zakládány za účelem nevýdělečným, což ovšem nevylučuje možnost provozovat výdělečnou činnost v rámci jejich vedlejší

³⁸ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

³⁹ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

výdělečné činnosti.⁴⁰ Tuto vedlejší hospodářskou činnost upravuje občanský zákoník v § 217 odst. 2 následovně: „*Vedle hlavní činnosti může spolek vyvíjet též vedlejší hospodářskou činnost spočívající v podnikání nebo jiné výdělečné činnosti, je-li její účel v podpoře hlavní činnosti nebo v hospodárném využití spolkového majetku.*“

Příjmem neziskové organizace může být prodej vlastních výrobků, poskytování služeb, pořádání akcí jako plesy, závody, koncerty nebo pronájem prostor ve vlastnictví organizace.

1.3.2 Cizí zdroje

Cizí zdroje rozdělujeme na zdroje veřejné a zdroje soukromé. Hovoříme-li o veřejných zdrojích, máme tím na mysli příjmy z veřejných rozpočtů a fondů.⁴¹ Tyto transakce nazýváme dotacemi. Dotace nemá v českém právním řádu univerzální definici. Můžeme říci, že se jedná o bezúplatná plnění přímo nebo zprostředkovaně poskytnutá na stanovený účel ze státního rozpočtu, státních finančních aktiv, Národního fondu, ze státních fondů, z rozpočtů územních samosprávných celků.⁴²

Právním předpisem zabývající se dotační politikou je zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů. Zákon v § 3 odst. 1 nabízí takovou definici dotace, kterou se rozumí peněžní prostředky ze státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel. V souladu s § 7 zákona o rozpočtových pravidlech mohou být ze státního rozpočtu poskytnuty dotace nestátním neziskovým organizacím, jako jsou občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, účelová zařízení církví a náboženské společnosti, nadace a nadační fondy či další právnické osoby, jejichž hlavním předmětem činnosti je poskytování zejména zdravotních, kulturních, vzdělávacích a sociálních služeb a dotace k poskytování sociálně právní ochrany dětí atd.⁴³ Dotace jsou, pokud se

⁴⁰ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

⁴¹ *Moderní obec: Jaké zdroje lze využít k financování projektů* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/jake-zdroje-lze-vyuzit-k-financovani-projektu/>

⁴² § 27 vyhlášky č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví

⁴³ *Ministerstvo financí České republiky: Neziskové organizace* [online]. 2012 [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/podpora-z-narodnich-zdroju/neziskove-organizace>

prokáže jejich povinná účelovost, poskytovány na základě žádosti. Na dotaci nemá nezisková organizace právní nárok.

Do veřejných zdrojů patří také daňová zvýhodnění. Tato problematika je upravena v zákoně č. 586/1992 Sb., České národní rady o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 17a odst. 1 tohoto zákona jsou neziskové organizace považovány za tzv. veřejně prospěšného poplatníka, který v souladu se svým zakladatelským právním jednáním, statutem, stanovami, zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci jako svou hlavní činnost vykonává takovou činnost, která není podnikáním. Daňové výhody a další osvobození jsou neziskovým organizacím přiznávány díky jejich společenské prospěšnosti, kdy ulehčují veřejnému sektoru jeho roli.⁴⁴

Mezi soukromé zdroje můžeme zařadit dary, sponzoring, dárcovské SMS, crowdfunding, nadační příspěvky a granty a veřejné sbírky.⁴⁵ Jelikož sponzoringu, dárcovským SMS a veřejným sbírkám se diplomová práce věnuje v dalších kapitolách, krátce zde přiblížím pouze crowdfunding, nadační příspěvky a granty. Crowdfunding je takové financování, jehož cílem je výběr peněžních prostředků za konkrétním účelem od většího počtu dárců prostřednictvím online kampaně. Takto lze financovat nejen projekty, produkty nebo společnosti, ale také politické kampaně a další. Podpora nadací směřuje pouze na projekty, nikoli na běžnou činnost neziskové organizace. Hlavním způsobem podpory projektů je poskytnutí finančních prostředků poskytovaných z finančních grantů.

Jednotlivé dárci cizích zdrojů můžeme rozdělit do následujících skupin:

- orgány veřejné správy,
- individuální dárci,
- firemní dárci,
- nadace, nadační fondy a další.⁴⁶

Stejně jako zdroje můžeme dělit i jednotlivé dárci, a to například na dárci tuzemské a zahraniční nebo na pravidelné a nepravidelné. Za specifickou formu

⁴⁴ *Ministerstvo financí České republiky: Neziskové organizace* [online]. 2012 [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/podpora-z-narodnich-zdroju/neziskove-organizace>

⁴⁵ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

⁴⁶ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

dárcovství můžeme považovat dobrovolnictví, jelikož dobrovolník nedaruje neziskové organizaci své peníze, ale svůj čas a práci.⁴⁷

⁴⁷ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

2. Možnosti shromažďování zdrojů pro veřejně prospěšný účel

V této kapitole se diplomová práce věnuje možnostem shromažďování zdrojů pro veřejně prospěšný účel neboli fundraisingu. Fundraising je anglický výraz složený ze slov fund (zásoba, rezerva, fond) a raise (pozvednout, zvyšovat, vybrat). V českém jazyce pro tento výraz neexistuje žádné vhodné synonymum, nejbližší mu má slovní spojení „možnosti shromažďování zdrojů pro veřejně prospěšný účel“. Doslovně by se pojem fundraising dal přeložit jako navyšování fondu či zdrojů.

Pokud chce určitá organizace naplnit cíl svého poslání, musí shromáždit potřebné množství zdrojů. Petr Vít definuje fundraising jako aktivitu, která směřuje k zajištění zejména finančních prostředků pro činnost neziskové organizace z vnějších soukromých zdrojů.⁴⁸ Fundraising není pouze o penězích, ale je také o lidských zdrojích. Peníze zde představují pouze nástroj nebo prostředek, ale i když výsledkem je o peníze skutečně jde, peníze se získávají díky lidem.⁴⁹ Fundraising tak neznamená pouhé získávání finančních a nefinančních prostředků, ale týká se i získávání podpory veřejnosti formou darování služeb, výrobků anebo získáváním dalších příznivců a dobrovolníků.⁵⁰

Aby byl fundraising efektivní, musí být dodržovány a respektovány zásady jako:

- zásada komplexnosti,
- zásada začlenění,
- zásada aktivity,
- zásada strategičnosti,
- zásada vzdělávání okolí,
- zásada poděkování,
- zásada optimismu,
- zásada výsledku.⁵¹

⁴⁸ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

⁴⁹ ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Public relations, fundraising a lobbying*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-4040-9.

⁵⁰ ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. Druhé vydání. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-4041-6.

⁵¹ BOUKAL, Petr. *Fundraising pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4487-2.

2.1 Fundraiser

Fundraiser je osoba profesionálně se zabývající fundraisingem. Fundraiser může být buď interním fundraiserem pracujícím přímo v dané organizaci, nebo může být externistou vykonávajícím fundraising na základě smlouvy, kdy není zaměstnancem určité organizace, ale pouze se podílí na její činnosti.⁵² Každý úspěšný fundraiser musí dodržovat určité zásady, a to respektovat poslání neziskové organizace a sledovat účel a cíl neziskové organizace tak, aby dárci mohl průběžně vzdělávat a informovat je o chodu organizace. Dále musí dodržovat zásady etiky, poctivosti a zdvořilosti v mezilidských vztazích, bez kterých nemůže být jakýkoliv fundraiser dlouhodobě úspěšný.⁵³

Fundraiser je odměňován na základě fixní a variabilní složky. Fixní část je pevně stanovenou finanční částkou, na kterou má fundraiser nárok za výkon své činnosti. Variabilní složku představuje odměna za výsledek jeho činnosti. V podstatné části neziskového sektoru je však poskytování a přijímání variabilní části odměn eticky nepřijatelné.

2.2 Metody fundraisingu

Prioritou neziskových organizací je naplňovat své poslání a dosáhnout svých stanovených cílů. K tomu, aby byla nezisková organizace v tomto směru úspěšná, je třeba zajistit finanční zdroje pro svou činnost. Jak jsem již zmínila v předchozí kapitole, jednou ze základních podmínek pro úspěšné fungování neziskové organizace, a tudíž i fundraisingu, je vícezdrojové financování, díky kterému má nezisková organizace příjmy z vícero zdrojů. To ji činí nezávislou na jednom zdroji, což jí pomůže ustát případný odchod jednoho ze zdrojů.

Fundraising znamená zvyšování či budování fondu za určitým účelem. Aby nezisková organizace mohla dosáhnout svého stanoveného cíle, musí si najít zdroj či lépe zdroje financí. Neziskové organizace mohou finanční prostředky získávat ze 6 zdrojů, a to od:

- veřejné správy,
- individuálních dárců,

⁵² PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

⁵³ BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. Praha: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1650-9.

- firem,
- nadací a nadačních fondů,
- ostatních institucí,
- z vlastní činnosti.⁵⁴

Výběr potencionálních zdrojů financí je velmi široký a každá nezisková organizace si musí vybrat vhodný způsob tak, aby dosáhla efektivnosti ve svém fungování a splnila své cíle. Finanční prostředky z veřejných institucí, jako jsou krajské a obecní úřady, ministerstva nebo fondy zřízené státní správou nebo samosprávou, lze získat prostřednictvím dotace nebo grantu. U obou případů je potřeba vypracovat projekt, pro který nezisková organizace využije získané finance, a spolu se žádostí o dotaci či grant jej předat příslušnému úřadu.

Státní dotace jsou udělovány ministerstvy, krajskými úřady a fondy. Řídí se vždy dle aktuálního zákona o státním rozpočtu, který je vždy vydáván na jeden příslušný rozpočtový rok. Zákon obsahuje očekávané příjmy a odhadované výdaje, do kterých se řadí i státní dotace pro neziskové organizace, a tak je každý rok výše dotací jiná. Obecní úřady rozdělují dotace ze svého rozpočtu.

Individuálními dárci obvykle bývají fyzické osoby samostatně výdělečně činné, tudíž věnují neziskové organizaci dar ze svých osobních příjmů. Individuální fundraising se snaží zaujmout určitou část společnosti tak, aby organizaci darovala své finanční prostředky. Na obrázku níže uvádím dárcovskou pyramidu, která zjednodušuje pohled na individuální dárci, jelikož se jedná o velmi různorodou skupinu, kdy jeden dárci přispěje částkou 10 Kč a jiný 500 000 Kč nebo pamatuje na neziskovou organizaci ve své závěti. Pyramida je užitečným nástrojem, který umožňuje analyzovat možnosti použití fundraisingových metod pro jednotlivé skupiny individuálních dárců.

⁵⁴ ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Public relations, fundraising a lobbying*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-4040-9.

Obrázek 2: Dárčovská pyramida

Zdroj: MACHÁLEK, Petr a Jitka NESRTOVÁ. *Základy fundraisingu a projektového managementu*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 80-902633-7-2.

Pyramida funguje následovně: Pyramida zobrazuje neziskovou organizaci a prostor okolo ní představuje veřejnost. Šipky směřující do pyramidy znázorňují dárci, kteří určitým způsobem, kterým neziskové organizaci přispěli, vstupují do pyramidy dané organizace. Šipky uvnitř pyramidy znázorňují posun dárců v organizaci, kdy v každém patře pyramidy fungují jiné techniky a metody na to si dárci získat a udržet.⁵⁵

Firmy a jiné soukromé organizace jsou jako zdroj financí hned po veřejné správě a individuálních dárcích třetím nejvhodnějším způsobem, jak získat finance pro neziskovou organizaci. Firemní fundraising je v České republice na vysoké úrovni, jelikož se pomoc a podpora neziskového sektoru řadí mezi zájmy převážné části firem.⁵⁶ Mezi formy získávání zdrojů od firem patří nejen peněžní dary nebo jiné hmotné věci, například výrobky nebo zboží firmy, ale také se může jednat o reklamu, propagaci neziskové organizace nebo dobrovolnictví při různých akcích pořádaných neziskovou organizací.

Finanční prostředky mohou neziskové organizace získávat i od jiných neziskových organizací, jako jsou nadace nebo nadační fondy. Tyto organizace jsou zakládány za účelem řešení konkrétních problémů, které mohou řešit ve

⁵⁵ MACHÁLEK, Petr a Jitka NESRTOVÁ. *Základy fundraisingu a projektového managementu*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 80-902633-7-2.

⁵⁶ ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Public relations, fundraising a lobbying*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-4040-9.

všech oblastech společnosti, a to od oblasti sociálních a zdravotnických služeb přes kulturu a vzdělání k rozvoji a zvyšování úrovně občanského života. Nadace a nadační fondy poskytují menší či střední granty cílené na pomoc s konkrétními problémy.

Mezi ostatní instituce můžeme řadit například ambasády cizích zemí v České republice. Podpora z ambasád probíhá vyhlášením programů zaměřujících se na určitou oblast společnosti.⁵⁷ Do programů se neziskové organizace přihlašují s již vypracovaným záměrem projektu, který je v souladu se zájmy poskytovatele grantu. Dobu trvání grantu spolu s velikostí grantu určuje ambasáda, která daný grant poskytuje.

Posledním zdrojem, kterým organizace mohou získávat finanční prostředky, je příjem z vlastní činnosti. Organizace prodává své vlastní produkty a poskytuje své služby, tudíž je v získávání peněz omezena pouze svými schopnostmi. Nejedná se však pouze o prodej předmětů, vstupenek apod. Do příjmů z vlastní činnosti patří i soukromé dary od podnikatelů či jiných fyzických osob, členské příspěvky nebo finanční výtěžky z pořádaných benefičí anebo veřejných sbírek.

Jak již bylo zmíněno, fundraising je aktivitou směřující k zajištění prostředků pro činnost neziskových organizací. Aby mohlo být nashromážděno požadované množství finančních či nefinančních prostředků, je potřeba zvolit nejen správný zdroj prostředků, ale také vhodnou metodu k získávání těchto zdrojů. Existuje dlouhý výčet možností a akcí, které mohou neziskové organizaci přinést nejen finanční prostředky, ale také se zviditelnit ve společnosti a získat si podporu veřejnosti. Za určitým účelem mohou být pořádány například společenské plesy, sportovní utkání, kulturní představení nebo různé výstavy.

Fundraiser má při oslovování potenciálních dárců a získávání prostředků pro neziskovou organizaci několik možností, a to:

- dárcovství a sponzoring,
- loterie a tomboly,
- veřejné sbírky,
- dobročinné aukce a dražby,

⁵⁷ *Velvyslanectví USA v České republice: Program malých grantů* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://cz.usembassy.gov/cs/education-culture-cs/granty-velvyslanectvi-usa/>

- dědictví a odkazy.⁵⁸

Všechny výše uvedené metody mají stejný cíl – získat dostatek financí pro dosažení stanoveného účelu neziskové organizace. Odlišují se od sebe způsobem, jakým finanční prostředky získávají a na jakou skupinu osob se zaměřují. Pro každé patro dárcovské pyramidy je vhodný jiný typ přístupu. V následujících podkapitolách se diplomová práce zaměřuje na způsoby, kterými neziskové organizace mohou získávat finance.

2.2.1 Dárcovství a sponzoring

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, se v § 2055 a násl. věnuje úpravě darování. Darovací smlouva je definována následovně: „*Darovací smlouvou dárce bezplatně převádí vlastnické právo k věci nebo se zavazuje obdarovanému věc bezplatně převést do vlastnictví a obdarovaný dar nebo nabídku přijímá.*“⁵⁹ V tomto případě se z právního hlediska považují za věc také peníze. Není nutné, aby darovací smlouva měla písemnou podobu. Dle § 2057 občanského zákoníku je písemná forma smlouvy předepsána pouze v těch případech, kdy je předmětem darování věc zapsaná ve veřejném seznamu anebo nedojde-li k odevzdání věci zároveň s projevem vůle dar darovat anebo přijmout.

Dárcovství je v České republice daňově zvýhodněno, a to poměrně velkoryse. Darováním rozumíme bezúplatný převod majetku, který může být představován penězi, movitými a nemovitými věcmi apod. Podle § 15 odst. 1 zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů si všechny fyzické osoby mohou od základu daně odečíst hodnotu darů, pokud úhrnná hodnota bezúplatných plnění ve zdaňovacím období přesáhne 2 % ze základu daně anebo činí alespoň 1 000 Kč. V úhrnu lze na základě zákona odečíst nejvýše 15 % ze základu daně. Výjimkou je zdaňovací období za kalendářní roky 2020 a 2021, za která lze v úhrnu odečíst až 30 % základu daně. Právník osoba si může na základě § 20 odst. 8 zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů od základu daně odečíst hodnotu daru nebo součtu více darů v případě, že jejich hodnota bezúplatného plnění činí alespoň 2 000 Kč. Potvrzení o daru vydává obdarovaná nezisková organizace.

Sponzoring je na rozdíl od dárcovství, kdy nezisková organizace přijímá dary od fyzických či jiných právnických osob, založen na poskytování

⁵⁸ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

⁵⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

propagačních a reklamních služeb neziskovou organizací jako protislužba za finanční podporu ze strany firmy. Nejedná se tedy o bezúplatné plnění jako u dárcovství. Sponzorský příspěvek neziskové organizace tak můžeme považovat za dar s protiplněním.

Cílem sponzoringu tedy je, aby sponzor, v našem případě firma, pomohl sponzorovanému, neziskové organizaci, v dosažení jejího cíle. Na oplátku nezisková organizace pomáhá sponzorovi s dosažením jeho komunikačního cíle. Pořádá-li se nějaká benefiční akce, na bannerech, letácích či na tričkách dobrovolníků můžeme nalézt logo či jiné pojítko se sponzorující firmou. Mezi právními subjekty se uzavírají tzv. inominátní kontrakty, tedy v zákoně neupravené, jejichž předmětem plnění je obvykle reklama nebo propagace sponzora.⁶⁰ Dle zákona o daních z příjmů se sponzorské příspěvky považují za příjmy z reklamy a jako takové podléhají nejen dani z reklamy, ale také dani z přidané hodnoty.

Základní zásadou občanského práva je, že nezáleží na označení uzavřené smlouvy, a to jak z pohledu občanského zákoníku, tak i z pohledu jiných právních předpisů týkajících se daní. Záleží pouze na faktickém obsahu smlouvy. Pokud bude mezi subjekty uzavřena smlouva o sponzoringu, avšak sponzorovaná nezisková organizace nebude plnit svou povinnost propagace svého sponzora, jedná se mezi subjekty o vztah dárcovství.

2.2.2 Loterie a tomboly

Loterie a tomboly řadíme do hazardních her. Hazardní hrou se podle § 3 zákona č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách rozumí „*hra, sázka nebo los, do nichž sázející vloží sázku, jejíž návratnost se nezaručuje, a v nichž o výhře nebo prohře rozhoduje zcela nebo zčásti náhoda nebo neznámá okolnost.*“ Hazardní hrou pro potřeby zákona o loteriích rozumíme loterie, tomboly, kursové sázky, totalizátorové hry⁶¹, technické hry⁶², bingo, živé hry⁶³ a turnaje malého rozsahu.

⁶⁰ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

⁶¹ Totalizátorová hra je hazardní hrou, u níž je výhra podmíněna uhodnutím sázkové příležitosti. Sázkovou příležitostí je v tomto případě například sportovní výsledek nebo událost veřejné pozornosti.

⁶² Technické hry jsou provozovány prostřednictvím technického zařízení, který obsluhuje sázející. Tímto typem hazardních her se rozumí zejména válcová hra, elektromechanická ruleta a elektromechanické kostky.

⁶³ Při živých hrách hráči sázejí proti krupiéroví nebo jeden proti druhému u hracích stolů. Jedná se o rulety, karetní hry a hru v kostky.

Zákon mluví o tombole jako o jednom z typů hazardních her i přesto, že tombola vzhledem ke své povaze a pouze občasnému konání představuje pro sázející nízkou míru negativních dopadů a společenských rizik. Dle zákona o hazardních hrách je tombola hazardní hrou, u níž se výhry rozdělují na základě slosování prodaných sázkových tiketů, které lze prodávat pouze ve stejný den, kdy se vydávají výherní ceny. Zákon zakazuje pravděpodobnost výhry nižší než 1: 200 a zakazuje, aby úhrnná cena výher byla nižší než 40 % a vyšší než 80 % herní jistiny, která je tvořena součinem počtu vydaných sázkových tiketů v jedné hře a prodejní ceny za jeden sázkový tiket.

Slosování tomboly se provádí veřejně, nejčastěji ke konci plesu nebo zábavy přede všemi účastníky. Pořádání tomboly s herní jistinou do 100 000 Kč podle § 61 odst. 3 zákona o hazardních hrách nepodléhá nutnosti ohlášení obecnímu úřadu a povolovacímu procesu. Pokud herní jistina přesáhne 100 000 Kč, podléhá tombola na základě § 105 a § 106 zákona o hazardních hrách povinnosti ohlásit pořádání tomboly nejméně 30 dní přede dnem předpokládaného zahájení provozování hazardní hry.

Loterie je v § 18 zákona č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách rozdělena na 3 typy loterií, a to na číselnou loterii, peněžitou a věcnou loterii a na okamžitou loterii. Prvním uvedeným typem je loterie číselná, u níž je výhra podmíněna uhodnutím určitého čísla, kombinace více čísel nebo číselného pořadí. Peněžitou a věcnou loterii může sázející vyhrát v případě vylosování určitého losu s pořadovým číslem. Okamžitou loterií je hazardní hra, kdy k případné výhře stačí setřít zakryté části losu, která ukrývá výherní kombinaci. Zákon dále hovoří o sdílených loteriích a doplňkových loteriích.

Pro neziskovou organizaci jsou však důležité jenom peněžité a věcné loterie a tomboly, jiné hry nezisková organizace pořádat nemůže.⁶⁴ Stejně jako u tombol jsou u loterií předmětem výhry pouze hmotné věci nebo služby. V tombole ani v loterii nemůžou sázející vyhrát peněžní prostředky, ceniny, cenné papíry nebo jiné investiční nástroje.

⁶⁴ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

2.2.3 Dobročinné aukce a dražby

I přesto, že pojmy aukce a dražby jsou zaměňovány, nejedná se o totéž. Dražbou je dle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách „*veřejné jednání, jehož účelem je přechod vlastnického nebo jiného práva k předmětu dražby, konané na základě návrhu navrhovatele, při němž se licitátor obrací na předem neurčený okruh osob přítomných na předem určeném místě, nebo v prostředí veřejné datové sítě na určené adrese, s výzvou k podávání nabídek, a při němž na osobu, která za stanovených podmínek učiní nejvyšší nabídku, přejde příklepem licitátora vlastnictví nebo jiné právo k předmětu dražby*“.

Významným dělením dražeb je dělení na dražby dobrovolné a dražby nedobrovolné. Oba druhy jsou však ve své podstatě vždy vynucené. V rámci dobrovolné dražby může majetek prodávat vlastník z vlastní iniciativy na základě uzavření smlouvy mezi navrhovatelem a dražebníkem, zatímco nedobrovolné dražby bývají iniciovány věřiteli, kteří mají danou věc v zástavě, jelikož vlastník věci je dlužníkem.

Jak je uvedeno v § 17 zákona o veřejných dražbách, je dobrovolnou dražbou dražba prováděná na návrh vlastníka věci, zatímco dražby nedobrovolné dle § 36 jsou dražby prováděné na návrh dražebního věřitele, jehož pohledávka mu byla přiznána rozhodnutím soudu, vykonatelným rozhodčím nálezem nebo doložením vykonatelného notářského zápisu či doložením jiným vykonatelným rozhodnutím. Dalším rozdílem je, že dobrovolné dražby mohou být prováděny na základě vydaného živnostenského oprávnění a po odklepnutí je sepsána smlouva o smlouvě budoucí nebo přímo kupní smlouva, zatímco u dražby nedobrovolné dochází k převodu vlastnictví okamžikem příklepu licitátora.⁶⁵

Dražby konané v České republice jsou prováděny nejběžnějším anglickým typem dražeb, kdy je cena vyhlášena vyvolávačem a minimálně dva účastníci dražby na ni reagují svými příhozy. Dražby mohou být uskutečňovány i v elektronické formě dle § 16a příslušného zákona. V dražební vyhlášce musí být uveden způsob registrace dražitelů a forma elektronické dražby, dále čas zahájení a ukončení elektronické dražby a způsob určení vydražitele. Veřejnou dražbu může na základě § 6 zákona o dražbách vykonávat pouze ten dražebník, kterým je fyzická osoba zapsaná v obchodním rejstříku a byla jí vydána koncese k provádění dražeb Ministerstvem pro místní rozvoj České republiky.

⁶⁵ § 47 odst. 13 zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách

V českém právním řádu nenalezneme přesnou definici aukce. Obecně se jedná o veřejnou či neveřejnou soutěž nabídek od neomezeného či předem vymezeného okruhu účastníků, která probíhá zpravidla jednostupňově. Aukce se však na rozdíl od dražeb mohou skládat i z více stupňů, jelikož se v podstatě jedná o výběrové řízení, ve kterém vyhrává účastník nejlépe splňující podmínky zadavatele. Tento postup můžeme spatřit u výběrových řízení na veřejné zakázky. Jelikož jsou aukce legislativně neupravené, může si zadavatel aukce stanovit vlastní podmínky, které však nesmí být v rozporu s jinými právními předpisy.

Skončením aukce nevznikají z hlediska nabytí práva k předmětu aukce žádné konstitutivní účinky, pokud tak není stanoveno v podmínkách zadavatele aukce. Aukce může zcela probíhat v online prostředí nebo být v zastoupení, osobní účast na aukci totiž není povinností. Na rozdíl od dražby může podnět k provedení aukce vzejít pouze od vlastníka věci, která má být předmětem aukce. Rozlišujeme velké množství druhů aukcí, které se od sebe odlišují minimální a maximální výší limitů nabídek, časovým rozmezím pořádání aukce a dalšími prvky.

Kromě základních typů aukcí, jako je aukce pořádaná obálkovou metodou, tichá aukce, aukce s daným časem vypršení nebo aukce se zpoplatněnými příhozy, rozlišujeme ještě zvláštní druh aukce, a to aukci dobročinná.⁶⁶ Cílem těchto aukcí je zisk finančních či materiálních prostředků pro charitativní organizace nebo jiné dobročinné instituce, které nemají dostatek zdrojů pro svou činnost. Všechny typy aukcí mají společnou jednu zásadu, a to anonymitu účastníků.

2.2.4 Dědictví a odkazy

Dědictví a odkazy patří mezi jedny ze zdrojů financování neziskových organizací. Předmětem dědictví bývají nejčastěji movité i nemovité statky, ale také třeba autorská práva. V případě, že fyzická osoba chce po své smrti věnovat určitou část svého majetku na veřejně prospěšné účely, může svůj majetek převést vedle dědictví i odkazem.⁶⁷ Dědické právo je legislativně upraveno v Hlavě III § 1475 - § 1720 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

Dle § 1476 příslušného zákona se dědí na základě dědické smlouvy, ze závěti nebo ze zákona. Dědictví po zůstaviteli je rozděleno mezi jednotlivé

⁶⁶ *Hypindex: Aukce není jen přihazování* [online]. 2011 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://www.hypindex.cz/clanky/aukce-neni-jen-prihazovani/>

⁶⁷ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

dědice, kterými mohou být fyzické osoby, právnické osoby nebo stát, dědická posloupnost je upravena v občanském zákoníku. Občanský zákoník v § 1478 stanoví, že dědicem nebo odkazovníkem může být i taková právnická osoba, která má teprve vzniknout, a to za předpokladu, že vznikne do jednoho roku od smrti zůstavitele.

Odkazem rozumíme institut, kterým zůstavitel v pořízení pro případ smrti nařídí určité osobě vydání předmět odkazu odkazovníkovi.⁶⁸ Odkazovník má vůči dědicům právo na vydání předmětu odkazu na základě § 1477 občanského zákoníku, kterým se odkazovníku zřizuje pohledávka na vydání určité věci nebo na zřízení určitého práva. Odkaz může zůstavitel zřídit dědickou smlouvou, v závěti nebo zejména dovětkem. Na rozdíl od dědické smlouvy a závěti, dovětek neurčuje dědice, ale zůstavitel jeho prostřednictvím činí různá opatření.

Dovětkem může být podle § 1498 příslušného zákona nařízen odkaz, stanovena odkazovníku nebo dědici podmínka či příkaz. Odkazy jako takové připadají k tíži všem dědicům podle poměru jejich podílů, každému z nich však musí zůstat alespoň čtvrtina z hodnoty dědictví nezatížená odkazy. Odkazovníkem může být fyzická osoba, právnická osoba nebo skupina osob sdružených do nějakého spolku.⁶⁹

⁶⁸ *Právní prostor: Institut odkazu v dědickém právu a jeho specifika* [online]. 2018 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/k-institut-odkazu-v-dedicem-pravu-a-jeho-specifika>

⁶⁹ *Hospodářské noviny: Kdo je dědic a kdo odkazovník* [online]. 2013 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-58674960-kdo-je-dedic-a-kdo-odkazovnik>

3. Veřejné sbírky

Poslední uvedenou metodou fundraisingu jsou veřejné sbírky. Tato forma shromažďování zdrojů pro veřejně prospěšný účel je často volenou cestou k získávání finančních prostředků, a to od předem neurčeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel. Veřejné sbírky jsou ve shromažďování zdrojů velmi efektivní a jsou tak významným nástrojem financování veřejně prospěšných aktivit. Veřejné sbírky bývají nejčastěji spojovány s neziskovými organizacemi. V praxi jsou však z velké části využívány celky územní samosprávy, tedy kraji, obcemi a jimi zřizovanými organizačními složkami nebo příspěvkovými organizacemi.

Veřejné sbírky jsou nejen procesem získávání finančních prostředků, ale jsou také důležitým prostředkem sloužícím ke zviditelnění organizace, což může příznivě ovlivnit veřejnost k solidaritě a dárcovství do dané sbírky. Díky svým veřejně prospěšným cílům význam veřejných sbírek ve společnosti neustále roste. Veřejně prospěšným účelem se pro účely zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách rozumí takový prospěch ve společenském zájmu, který směřuje ke zlepšení celospolečensky uznávaných hodnot.⁷⁰ Neznamená to však, že se sbírka nemůže konat ve prospěch jen jedné osoby.

V České republice vede centrální evidenci o veřejných sbírkách Ministerstvo vnitra, a to na základě § 26 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách. Ke 30. březnu 2022 je v evidenci vedeno 2251 veřejných sbírek probíhajících na území České republiky.

3.1 Definice

Problematikou veřejných sbírek se zabývá zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách. Příslušný zákon definuje v § 1 odst. 1 veřejnou sbírku následovně: *„Veřejnou sbírkou je získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých příspěvků od předem neurčeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel, zejména humanitární nebo charitativní, rozvoj vzdělání, tělovýchovy nebo sportu, nebo ochrana kulturních památek, tradic nebo životního prostředí. Sbírkou není možné pořádat k účelu, který je v rozporu*

⁷⁰ Příručka k zákonu č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů

s bezpečností státu, ochranou veřejného pořádku, ochranou majetku nebo ochranou práv a svobod druhých.“

Pro účely tohoto zákona se veřejnou sbírkou rozumí hrubý výtěžek sbírky veškerých peněžních příspěvků získaných sbírkou včetně úroků z vkladů příspěvků na bankovní účet, dále náklady spojené s konáním sbírky na její technické a organizační zajištění a čistý výtěžek sbírky získaný odečtením nákladů spojených s konáním sbírky od hrubého výtěžku sbírky.⁷¹ Ze zákona o veřejných sbírkách tedy vyplývá, že za veřejnou sbírku je považováno shromažďování výlučně finančních prostředků, nikoliv prostředků hmotných. Zákon dále uvádí, že veřejná sbírka nesmí ohrozit bezpečnost státu, veřejný pořádek a nesmí být v rozporu s ochranou majetku nebo ochranou práv a svobod druhých.

Za veřejnou sbírku není považováno shromažďování finančních prostředků politickými stranami nebo politickými hnutími, spolky, společnostmi, svazy, nebo odborovými organizacemi mezi svými členy za účelem dosažení prostředků k plnění svých úkolů.⁷² Veřejnou sbírkou není ani shromažďování finančních prostředků církvemi a náboženskými společnostmi, pokud se konají v kostelech či jiných místech určených k provádění náboženských úkonů.⁷³

Z definice veřejné sbírky vyplývá, že sbírkou není ani oslovování konkrétních osob se žádostí o dar, jelikož cílovou skupinou veřejných sbírek je předem neoznačený okruh adresátů. Tudíž situace, kdy si nezisková organizace vytipuje potenciální dárce, není veřejnou sbírkou.

3.2 Vývoj legislativy v oblasti veřejných sbírek

Veřejné sbírky existují v lidské společnosti již od středověku, kdy byly spojovány s křesťanstvím a farní činností, které se staraly o potřebné a provozovaly další veřejně prospěšné aktivity. S křesťanstvím byla dobročinnost v podobě veřejných sbírek spojená až do 19. století, kdy se tato činnost začala na pozadí velkého rozmachu v Českých zemích v rámci Rakouska-Uherska, národnostního povstání a identifikace osamostatňovat.⁷⁴ V roce 1852 byl vydán císařský patent, který zákonem č. 253/1852 ř. z. umožnil zakládání spolků.

⁷¹ § 1 odst. 3 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

⁷² § 2 odst. 1 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

⁷³ § 2 odst. 2 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

⁷⁴ *Public collections in the Czech republic* [online]. 2007 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://vskp.vse.cz/2726>. Diplomová práce. VŠE.

V návaznosti na vydání patentu začalo docházet ke vzniku nových vlasteneckých spolků s cílem podpory umění, kultury, vědy anebo vzdělávání.⁷⁵ Některé české národní spolky, které vznikly až po roce 1860, vytrvaly až dodnes, jako například Sokol založený v roce 1862.⁷⁶

Dalším právním předpisem upravujícím charitativní a spolkovou činnost byl zákon č. 134/1867 ř. z., o právě spolčovacím, který díky vlivu liberalismu zajišťoval vznik spolků pouhým oznamováním státním úřadům, které jejich vznik mohly zakázat pouze v případě, kdy stanovy spolku porušovaly nebo odporovaly zákonu. Tato rakousko-uherská právní úprava platila po novelizaci v české části Československa až do roku 1951. V tomto období proběhla velká celonárodní veřejná sbírka na výstavbu Národního divadla. V roce 1951 byl zákon o právě spolčovacím nahrazen zákonem č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromážděních. Kvůli tomuto zákonu přestalo existovat velké množství spolků.

Do roku 1989 v českém právním řádu téměř neexistovaly zákony upravující neziskové organizace a charitativní činnost. Po Sametové revoluci byl obnoven svobodný spolkový život, který socialistický režim zákonem o dobrovolných organizacích a shromážděních vydaným v roce 1951 téměř celý zničil.⁷⁷ Pavol Frič charakterizuje první polovinu 90. let jako období, kdy dobročinnost získala svou legitimitu, kterou za socialismu ztratila.⁷⁸

Po zákonodárné stránce byla legislativa veřejných sbírek po dlouhou dobu upravena zákonem č. 37/1973 Sb., o veřejných sbírkách a o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů a vyhláškou Ministerstva vnitra České socialistické republiky č. 62/1973 Sb., která se zabývala pořádáním veřejných sbírek do větších detailů. Tato právní úprava ovšem nebyla dostačující a neodpovídala společenským, politickým a ani právním poměrům vzniklým po roce 1989.⁷⁹

Proto hned v následujícím roce byla část zákona č. 37/1973 Sb., o veřejných sbírkách a o loteriích a jiných podobných hrách zrušena zákonem

⁷⁵ *ASPI: Wolters Kluwer* [online]. [cit. 2022-03-20]. Dostupné z:

<https://www.aspi.cz/products/lawText/1/21/1/2?vtextu=253/1852%20%C5%99.%20z.#lema0>

⁷⁶ *Ministerstvo vnitra České republiky: Rozvoj dobrovolnictví v ČR* [online]. [cit. 2022-03-20].

Dostupné z:

<https://cse.google.com/cse?cx=015489265366623571386%3Aizzrwwg3bmqm&q=rozvoj+dobrovolnictv%C3%AD&ok.x=0&ok.y=0>

⁷⁷ Zákon č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromážděních

⁷⁸ FRIČ, Pavol. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice: Výsledky výzkumu NROS a Agnes*. Praha: NROS, 2001. ISBN 80-902633-7-2.

⁷⁹ Vyhláška č. 62/1973 Sb., ministerstva vnitra České socialistické republiky, kterou se stanoví podrobnosti o veřejných sbírkách

České národní rady č. 202/1990 Sb. o loteriích a jiných podobných hrách. Zbylá ustanovení původního zákona, která nebyla zrušena, však vykazovala další nedostatky, kterými bylo například nepružné povolování konání veřejných sbírek, nedostatečně obsáhlá oblast veřejných sbírek nebo nezákonnost proti novému ústavnímu pořádku.

Po povodňových katastrofách na Moravě a ve východních Čechách v roce 1997, kdy se v České republice zvedla vlna solidarity a pořádaly se veřejné sbírky na pomoc postiženým, bylo zjištěno, že právní zázemí veřejných sbírek v České republice je nedostatečné.⁸⁰ V roce 2000 proto byl Ministerstvem vnitra připraven návrh zákona o veřejných sbírkách, který byl přijat a nahradil tak dosavadní právní úpravu jako zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů. Spolu s novým zákonem byla vydána vyhláška Ministerstva vnitra č. 118/2001 Sb., která zrušila vyhlášku Ministerstva vnitra České socialistické republiky č. 62/1973 Sb., kterou se stanovovaly podrobnosti o veřejných sbírkách. Oba právní dokumenty nabyly účinnosti dne 1. června 2001.

Nová legislativa měla za následek ukončení všech veřejných sbírek probíhajících podle starého právního předpisu k datu 1. června 2004. Zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách nově definoval samotný pojem veřejná sbírka jako získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých příspěvků od předem neurčeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel, čímž došlo ke sjednocení pojmosloví, dále zakotvil oznamovací povinnost pořádající právnické osoby vůči příslušnému správnímu orgánu a dále stanovil kým, jakým způsobem a za jakých podmínek může být veřejná sbírka pořádána. Zákon také nově stanovil podmínky a způsob provádění vyúčtování sbírek.

Největším rozdílem od staré právní úpravy je určení příslušných krajských úřadů k přijímání oznámení o konání veřejné sbírky, kdy je právnické osobě právě na základě daného oznámení vydáno krajským úřadem osvědčení o datu přijetí oznámení, které nahradilo oznamovací systém pořádání sbírek. Dále byla upravena povolená výše částky z hrubého výtěžku sbírky, která může být využita na úhradu nákladů spojených s organizací sbírky. Stará právní úprava umožňovala použít až 50 % z celkového hrubého výtěžku sbírky, zatímco nová právní úprava umožňuje využití „pouhých“ 5 %.

⁸⁰ *Public collections in the Czech republic* [online]. 2007 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://vskp.vse.cz/2726>. Diplomová práce. VŠE.

V době, kdy nový zákon zabývající se problematikou veřejných sbírek vznikl, představoval zásadní převrat v charitativní a dobročinné oblasti. Od té doby se však v praxi objevily nové otázky, na které nedokázal odpovědět. Zákon o veřejných sbírkách byl od nabytí účinnosti 1. června 2001 celkem pětkrát novelizován. První čtyři novely byly pouze dílčí a nijak závažně neovlivnily a ani nezměnili zásadní aspekty tohoto zákona. Výjimkou je poslední novela uskutečněná zákonem č. 120/2012 Sb., která do zákona přispěla významným způsobem, a to novým § 2a, který umožňuje konání veřejné sbírky na dobu neurčitou. Novela dále umožnila pořádat veřejnou sbírku i právnickým osobám, které na území České republiky nemají své sídlo, ale pouze zde sídlí jejich organizační jednotka.

Ve staré právní úpravě bylo nutné nechat doběhnout 30denní lhůtu před skutečným zahájením veřejné sbírky i přesto, že krajské úřady rozhodovaly rychleji, což mělo za následek omezený a nepružný systém. Toto ustanovení bylo novelou zrušeno, avšak lhůta 30 dnů pro vydání rozhodnutí krajským úřadem zůstala. Novelou byla zjednodušena administrativa, jelikož zrušila povinnost podávat při oznámení sbírky úředně ověřenou kopii výpisu z obchodního rejstříku.

Zákonodárci se zaměřili i na vyúčtování veřejných sbírek. Zavedli možnost volby termínu, ve kterém musí právnická osoba předložit vyúčtování veřejné sbírky příslušnému krajskému úřadu a tento termín vyúčtování se může lišit od účetního období. Byly rozšířeny způsoby, kterými se mohou veřejné sbírky pořádat. Nově se mohou sbírky konat formou dárcovských textových zpráv prostřednictvím telekomunikačního koncového zařízení, složením hotovosti do pokladny zřízené právnickou osobou nebo na žádost právnické osoby jiným způsobem než v zákoně uvedeném, jehož vhodnost a transparentnost posoudí příslušný krajský úřad. Dále zavádí nový termín „putovní pokladničky“ a věnuje se také ukončování sbírky. Vedle významnějších změn proběhla spousta oprav v terminologii.

Nová právní úprava také odpovídá evropským standardům, jelikož zákon o veřejných sbírkách byl vypracováván s ohledem na evropské požadavky pro organizování veřejných sbírek a inspiroval se řešením podobné problematiky v jiných vyspělých zemích v Evropské unii, jako je Francie nebo Belgie. V případě, že cílem veřejné sbírky je využití jejího výtěžku v zahraničí, je třeba ke konání takové sbírky souhlas Ministerstva zahraničních věcí České republiky. To

posuzuje využití výtěžku ze sbírky tak, aby nebyly porušeny politické a jiné zájmy České republiky a aby nebyly porušeny přijaté mezinárodní závazky, které Českou republiku zavazují.

3.3 Právní rámec pořádání veřejných sbírek v České republice

Podmínky konání veřejných sbírek v České republice upravuje zákon č. 117/2001 Sb. o veřejných sbírkách. Veřejnou sbírkou se podle zákona rozumí výlučně shromažďování peněžitých prostředků. Shromažďování věcných darů tomuto zákonu nepodléhá. Pořádání veřejných sbírek podléhá poměrně přísným podmínkám, jejichž porušení má za následek uložení sankce.

Základním pravidlem je, že veřejnou sbírku je oprávněna konat výhradně právnická osoba, kterou může být obec, kraj, městská část hlavního města Prahy nebo jiná právnická osoba, která má sídlo na území České republiky nebo na území jiného členského státu Evropské unie, jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace, nebo má-li právnická osoba na území České republiky umístěnou organizační složku.⁸¹

Aby mohla být veřejná sbírka pořádána, musí být právnické osobě vydáno osvědčení o tom, že lze sbírku pořádat. Tato osvědčení vydávají na základě zákona o veřejných sbírkách místně příslušné krajské úřady podle sídla právnické osoby nebo obce, která veřejnou sbírku pořádá. V případě, že veřejnou sbírku pořádá kraj nebo hlavní město Praha, je příslušné Ministerstvo vnitra. Ministerstvo vnitra vede centrální evidenci veřejných sbírek na základě § 26 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách. Dle daného ustanovení jsou příslušné krajské úřady povinny předávat ministerstvu veškeré informace z oznámení podaného právnickou osobou, a to ve lhůtě do 14 dnů od zahájení konání sbírky. § 26 odst. 3 zákona stanoví, že ministerstvo zpřístupní aktuální informace z centrální evidence sbírek na svých internetových stránkách do 14 dnů ode dne přijetí oznámení o konání veřejné sbírky krajským úřadem.

3.4 Zahájení a průběh veřejné sbírky

Pořádání veřejných sbírek je podrobně upraveno v zákoně č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách. Tento zákon stanovuje veškeré základní podmínky pro uskutečnění této formy fundraisingu. Organizování veřejných sbírek je svázáno několika pravidly. Veřejnou sbírku může na území České republiky organizovat

⁸¹ § 3 odst. 2 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

výhradně právnická osoba, která má své sídlo na území České republiky, nebo obec či kraj. Sbírka může být konána na dobu určitou nebo neurčitou, přičemž doba určitá nesmí přesáhnout dobu 3 let ode dne oznámení sbírky.⁸² Po zveřejnění osvědčení veřejné sbírky konané na dobu určitou je možné datum ukončení sbírky prodloužit, nelze je však změnit na dobu neurčitou.

Příslušnému krajskému úřadu musí být nejpozději 30 dnů přede dnem zahájení veřejné sbírky oznámeno její konání, které musí splňovat náležitosti dle § 5 zákona č. 117/2001 Sb. o veřejných sbírkách. Dané ustanovení zákona stanoví, že oznámení musí obsahovat účel sbírky, na jakém území bude sbírka pořádána, datum zahájení a ukončení sbírky, způsob provádění sbírky, číslo zvláštního bankovního účtu zřízeného pro konkrétní veřejnou sbírku a den v roce, ke kterému bude zpracováno roční průběžné vyúčtování.⁸³ Příloha č. 3 obsahuje vzor oznámení o konání veřejné sbírky obcí a v příloze č. 4 je uveden vzor oznámení o konání veřejné sbírky právnickou osobou. Úřad poté osvědčí datum přijetí oznámení o konání sbírky.

V případě, že veřejná sbírka není oznámena nebo krajský úřad neosvědčí přijetí o jejím oznámení, nesmí se taková sbírka provádět, uvádět v obecnou známost ani propagovat.⁸⁴ § 4 zákona o veřejných sbírkách umožňuje zahájit veřejnou sbírku ve lhůtě kratší než 30 dnů od přijetí oznámení v případě, že právnická osoba uvede důvody hodné zvláštního zřetele, jako je například zmírnění následků živelných pohrom, průmyslových havárií nebo následků ozbrojeného konfliktu.

Na základě tohoto ustanovení v § 4 odst. 2 bylo od 24. února 2022 v souvislosti s Ruskou invazí na Ukrajinu zahájeno velké množství dobročinných veřejných sbírek, které pomáhají s charitativní a humanitární pomocí obětem postiženým tímto násilným konfliktem. Příslušné krajské úřady bez zbytečného odkladu přezkoumaly oznámení podávané právnickými osobami a svým rozhodnutím stanovily zahájení sbírek v nejbližších dnech.

Veřejné sbírky mohou být pořádány určitými způsoby, které jsou uvedené níže. Jedná se o shromažďování peněžních příspěvků, sběrací listiny, pokladničky, prodej předmětů, prodej vstupenek na veřejná kulturní nebo sportovní vystoupení

⁸² § 2a zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

⁸³ Průběžné vyúčtování sbírky je právnická osoba povinna předložit vždy do tří měsíců po uplynutí každého jednotlivého roku od data zahájení sbírky příslušnému krajskému úřadu ke kontrole.

⁸⁴ *Ministerstvo vnitra České republiky: Občanské aktivity* [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcanske-aktivity-118893.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>

anebo jiné všeobecně přístupné akce, dárcovské textové zprávy a složení hotovosti do pokladny zřízené právnickou osobou.⁸⁵ Jiné způsoby provádění nejsou přípustné. Zákon o veřejných sbírkách umožňuje pořádat sbírku současně více, případně všemi způsoby. V průběhu sbírky lze způsob konání sbírky měnit, a to bez potřeby souhlasu krajského úřadu, který tuto informaci o změně pouze bere na vědomí. Formy získávání darů prostřednictvím sběracích listin, prodejem předmětů nebo vstupenek se nesmějí konat v prostředcích veřejné dopravy.

Zákon také stanoví povinnosti pro právnické a fyzické osoby, které se na konání veřejné sbírky podílejí. Právnická osoba, která veřejnou sbírku organizuje, musí při oznámení o konání sbírky příslušnému krajskému úřadu doložit doklad o své existenci a čestně prohlásit, že nevstoupila do likvidace, není na ni vyhlášen konkurz, nebylo zahájeno vyrovnávací řízení nebo že návrh na prohlášení konkurzu nebyl zamítnut z důvodu nedostatku majetku. Fyzická osoba pověřená konáním sbírky, tzn. osoba realizující samotnou sbírku například vybíráním peněz do pokladniček nebo prodejem předmětů, musí být vybavena plnou mocí právnické osoby, která je v souladu s dalšími zákonnými náležitostmi. Pověřená fyzická osoba nesmí být mladší 15 let.⁸⁶ Pokud sbírku provádí skupina výběřčích, jako je tomu například u Tříkrálové sbírky, postačí, aby alespoň jeden z členů skupiny byl starší 15 let.

3.4.1 Způsoby konání veřejných sbírek

Zákon o veřejných sbírkách určuje v § 9 několik způsobů, kterými lze veřejnou sbírku provádět, a to:

- a) shromažďováním peněžních příspěvků na předem vyhlášeném zvláštním bankovním účtu,
- b) sběracími listinami,
- c) pokladničkami,
- d) prodejem předmětů, jestliže je příspěvek zahrnut v jejich ceně,
- e) prodejem vstupenek na veřejná kulturní nebo sportovní vystoupení anebo jiné všeobecně přístupné akce pořádané za účelem získání příspěvku, jestliže je příspěvek zahrnut v ceně vstupenek,
- f) dárcovskými textovými zprávami,
- g) složením hotovosti do pokladny zřízené právnickou osobou.

⁸⁵ § 9 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

⁸⁶ § 14 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

Způsob realizace veřejné sbírky si zvolí sám pořadatel na základě svých možností a schopností tak, aby byla splněna zásada výsledku.⁸⁷ Organizátor sbírky musí při rozhodování o výběru formy pořádání veřejné sbírky zohlednit nejen výši svých investic do pořádání sbírky, ale i samotný účel sbírky a zda na jeho dosažení bude zvolená metoda nejvhodnější. Určité způsoby konání veřejné sbírky jsou vhodnější pro oslovení větší části společnosti a jiné způsoby se zaměřují na menší skupiny osob.

Zákon o veřejných sbírkách upravuje všechny přípustné způsoby konání veřejných sbírek, a to od těch organizačně jednoduchých a levných až po medializované celostátní kampaně, které pro svou realizaci potřebují propracovaný marketing a PR. Jednotlivé způsoby pořádání veřejných sbírek jsou upraveny v § 9 - § 16a zákona č. 117/2001 Sb. o veřejných sbírkách. Příslušný zákon se určitým způsobům věnuje více než jiným. Například pokladničky jsou v § 11 velmi podrobně upraveny, zatímco sběracím listinám v § 15 nebo dárcovským textovým zprávám v § 16 je ponechána větší volnost.

3.4.1.1 Shromažďování peněžních příspěvků na předem vyhlášeném zvláštním bankovním účtu

Jedním ze způsobů pořádání veřejné sbírky je shromažďování peněžních příspěvků na předem vyhlášeném zvláštním bankovním účtu, který byl speciálně zřízen pro danou veřejnou sbírku, a to po dobu trvání veřejné sbírky uvedené v oznámení o konání sbírky. Zvláštním bankovním účtem je samostatný bankovní účet, na který je převeden hrubý výtěžek sbírky a nepromítají se na něm žádné jiné platební operace než ty týkající se sbírky.⁸⁸ Nesmí se jednat o běžný bankovní účet organizace pořádající veřejnou sbírku. Povinnost zřídit pro každou veřejnou sbírku zvláštní bankovní účet je stanovena v § 23 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách. Jedná se tak o nejčastější a nejpoužívanější metodu provádění veřejné sbírky.

V případě, že se jedná o krátkodobou veřejnou sbírku ve smyslu § 23 odst. 1 zákona, kdy se sbírka koná výlučně prostřednictvím pokladniček nebo sběracích listin s maximální dobou trvání 3 měsíců, právnická osoba nemusí

⁸⁷ BOUKAL, Petr. *Fundraising pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4487-2.

⁸⁸ Příručka k zákonu č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů

zřizovat zvláštní bankovní účet. Pro účel kontroly a schválení celkového vyúčtování postačí protokoly o otevření pokladniček či svěrací listiny.⁸⁹

Při samotném zřizování zvláštního bankovního účtu je třeba správný výběr banky a typ bankovního účtu. Nejpřijatelnějším typem bankovního účtu je transparentní účet. Jedná se o speciální typ běžného bankovního účtu, kdy kdokoliv může kontrolovat detailní informace, pohyby a stav finančních prostředků na daném účtu. Dárci tak mohou sledovat, zda jejich finanční příspěvky byly použity pro správnou věc. Transparentní účty se převážně zaměřují na podporu neziskových organizací jako spolků, nadací, fondů či politických stran, ale jsou také využívány fyzickými osobami či obchodními a jinými společnostmi, které mají zájem na získání důvěryhodnosti a dobré publicity.

3.4.1.2 Sběrací listiny

Dalším ze způsobů je shromažďování finančních darů sběracími listinami. Jedná se o méně obvyklou formu realizace sbírky. Zákon o veřejných sbírkách stanoví, že sběrací listiny musí být postupně očíslovány, vydány v jednom originálním vyhotovení, opatřeny razítkem a podepsány statutárními orgány pořadatele veřejné sbírky. Tyto listiny musí dále obsahovat název právnické sbírky, účel sbírky, datum a označení příslušného krajského úřadu, uvedení místa pro konání veřejné sbírky, informace o fyzické osobě pověřené pořádáním sbírky spolu s pořadovým číslem jí vydané plné moci a sloupce pro vyznačení výšky poskytnutých příspěvků a podpisy příspěvů.⁹⁰

Zákon č. 117/2001 Sb., se sběracími listinami zabývá v § 10. Zákon stanoví, že právnická osoba, kterou není obec, kraj ani hlavní město Praha či její městská část, musí příslušnému obecnímu úřadu předložit sběrací listiny se žádostí o ověření jejich počtu a náležitostí spolu s originálem či kopií osvědčení o konání sbírky. O ověřeném počtu sběracích listin vydává obecní úřad potvrzení potřebné pro řádné vyúčtování sbírky. Pořádá-li veřejnou sbírku obec, předkládá sběrací listiny příslušnému krajskému úřadu, pořádá-li veřejnou sbírku kraj, předkládá listiny Ministerstvu vnitra. Fyzické osoby pověřené pořádáním sbírky

⁸⁹ Příručka k zákonu č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů

⁹⁰ § 10 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

jsou povinny dbát na řádné zapisování výše poskytnutých příspěvků a podpisu dárců.⁹¹ Vzor sběrací listiny obsahuje příloha č. 5.

3.4.1.3 Pokladničky

Třetí možností pořádání veřejných sbírek je formou pokladniček. Sběrka probíhající prostřednictvím pokladniček je nejanonymnějším způsobem konání veřejné sbírky, ale její výtěžek bývá v porovnání s jinými formami výběru nižší, jelikož lidé nepovažují pokladničky za prostředek, který by je osobně oslovoval.⁹² V případě přenosných pokladniček je tomu ovšem naopak, jelikož dobrovolníci aktivně oslovují kolemjdoucí, aby na sbírku přispěli.

Provádí-li se sbírka pokladničkami, řídí se podrobným postupem stanoveným zákonem o veřejných sbírkách. Právnícká osoba je povinna oznámit obecnímu úřadu, v jehož územním obvodu budou pokladničky rozmístěny, počet a umístění pokladniček. Pokud pokladničky budou pro účely sbírky přenosné, musí být řádně zabezpečeny proti neoprávněnému vniknutí, aby jejich obsah nemohl být vyjmut. Pokladničky zapečetí příslušný obecní úřad. V případě využívání stejné pokladničky ve vícero správních obvodech jiných obecních úřadů, musí být právníckou osobou pokladnička označena nápisem „putovní pokladnička“ a zapečetěna tím obecním úřadem, v jehož správním obvodu má právnícká osoba pořádající veřejnou sbírku své sídlo.

Datum, místo a hodinu otevření pokladničky musí právnícká osoba oznámit příslušnému obecnímu úřadu nejméně 3 pracovní dny předem. U otevírání pokladniček musí být přítomen oprávněný zástupce právnícké osoby pořádající sbírku a jeden zaměstnanec obce zařazený do obecního úřadu. Koná-li sbírku obec, je požadována přítomnost tří zástupců kraje, z nichž je jeden zaměstnancem kraje zařazeným do krajského úřadu. O otevírání pokladničky se pořizuje zápis o otevření pokladničky, který je součástí dokladů předkládaných při kontrole vyúčtování sbírky.⁹³ V zápise o provedeném otevření pokladničky potvrdí přítomní výši vyjmuté finanční částky svými podpisy. V příloze č. 6 uvádím vzor zápisu o provedeném otevření pokladničky.

⁹¹ § 10 odst. 4 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

⁹² POLAČKOVÁ, Zuzana. *Fundraisingové aktivity: Jak získat finanční prostředky od místní komunity*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-694-2.

⁹³ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

Tříkrálová sbírka, která se koná každý rok, je primárně pořádaná formou pokladniček, které s sebou nosí skupinka Tří králů od domu k domu. Pokladničky Tříkrálové sbírky byly v roce 2021 v souladu s protiepidemickými opatřeními vydanými vládou České republiky v souvislosti s nálezou Covid-19 tzv. statickými.⁹⁴ Vládní nařízení omezující kontakt koledníků s potenciálními dárci bylo vydáno až po zapečetění přenosných pokladniček příslušnými obecními úřady. Všechny tyto kasičky byly řádně dle zákona o veřejných sbírkách rozpečetěny, zaevidovány a vykázány bez ohledu na to, zda byly pro koledování využity nebo zůstaly prázdné.

Spolu se shromažďováním peněžních příspěvků na předem vyhlášeném zvláštním bankovním účtu tvoří pokladničky nejběžnější způsob získávání finančních darů pro splnění stanoveného cíle veřejné sbírky. Na rozdíl od shromažďování příspěvků na zvláštní účet se do pokladniček přispívá nejčastěji kovovými mincemi, které je poté ještě potřeba převézt na daný bankovní účet. Při pevně umístěných pokladničkách je potřeba myslet na řádné zabezpečení, aby nebyly odcizeny. Proto je vhodné umisťovat tyto pokladničky do nákupních center a dalších uzavřených prostorů.

3.4.1.4 Prodej předmětů

Veřejné sbírky se mohou pořádat i prodejem předmětů, v jejichž ceně je zahrnut příspěvek do sbírky. Výše příspěvku má být zřetelně vyznačena a v prostoru, kde se předměty prodávají, musí být vyvěšeno oznámení kdo sbírku pořádá, za jakým účelem a kterému příslušnému krajskému úřadu byla veřejná sbírka oznámena.⁹⁵ Právnícká osoba je na základě zákona o veřejných sbírkách povinna vést o prodávaných předmětech evidenci, ve které je uvedeno, jakým způsobem byly předměty získány do vlastnictví právnické osoby, výše investovaných prostředků do jejich pořízení, kolik předmětů bylo určeno k prodeji a kolik jich bylo skutečně prodáno. Dále musí být v evidenci uvedena výše příspěvků získaná prodejem předmětů a jak bylo se zbylými neprodanými předměty naloženo. Vzor evidence prodaných předmětů je uveden v příloze č. 7.

Je zřejmé, že legislativa se způsobu konání veřejných sbírek formou prodeje předmětů nezabývá tolik jako pokladničkami nebo shromažďováním

⁹⁴ *Tříkrálová sbírka: Hlásíme výnos Tříkrálové sbírky za rok 2021* [online]. 2021 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/tiskove-zpravy/hlasime-vynos-trikralove-sbirky-za-rok-2021/>

⁹⁵ § 12 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

příspěvků na zvláštním bankovním účtu. Nízká míra omezení vyplývá i z ustanovení v § 12 odst. 1 zákona o veřejných sbírkách, kdy právnická osoba označí výši příspěvku, který je zahrnut v ceně prodávaného předmětu, pouze je-li to možné nebo účelné.

Při přispívání do sbírky konané tímto způsobem si dárci s sebou dárci odnáší i nějakou symbolickou věc na památku. Převážně se jedná o drobné předměty jako jsou magnetky, placky, stužky nebo připínací brože. Mezi jednu z nejznámějších celosvětových veřejných sbírek pořádaných formou pokladniček patří každoročně pořádaná sbírka na podporu válečných veteránů, kdy si dárci mohou na klopou nebo na tašku připnout květ vlčího máku na znamení úcty k válečným veteránům.

3.4.1.5 Prodej vstupenek

Cíl organizace může být také naplněn prodejem vstupenek na veřejná kulturní nebo sportovní vystoupení anebo jiné všeobecně přístupné akce⁹⁶ pořádané za účelem získání příspěvku, jestliže je příspěvek zahrnut v ceně vstupenek. Prodej vstupenek patří mezi ty způsoby konání veřejných sbírek, které nejsou legislativou více omezeny.

§ 13 zákona o veřejných sbírkách stanoví, že právnická osoba pořádající veřejnou sbírku musí na každé vstupence uvést její pořadové číslo a na rozdíl od prodeje předmětů i výši příspěvku zahrnutou v ceně vstupenky. Dále musí být u vchodu do prostoru na viditelném místě vyvěšeno oznámení, které musí splňovat stejně požadavky jako oznámení v případě prodeje předmětů. V oznámení tedy musí být uvedeno kdo je pořadatelem takového vystoupení nebo akce, kterému příslušnému krajskému úřadu byla sbírka oznámena, k jakému účelu se koná a kolik vstupenek bylo vytištěno.⁹⁷ Stejně tak je pořadatel veřejné sbírky na základě § 13 odst. 2 zákona povinen vést evidenci s údaji o počtu vstupenek určených k prodeji a jaký počet z nich byl prodán, jak vysoký byl příspěvek z ceny jedné vstupenky, celkový objem získaných finančních prostředků a jak bylo naloženo se zbylými vstupenkami, které nebyly prodány. Vzor evidence prodaných vstupenek veřejné sbírky obsahuje příloha č. 8 diplomové práce.

⁹⁶ Pro účely zákona o veřejných sbírkách se tímto rozumí vzdělávací semináře, turistické akce a další.

⁹⁷ § 13 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

Příjem z benefičních akcí obvykle nedosahuje takového výtěžku jako v případě sbírek pořádaných formou pokladniček nebo shromažďování prostředků na zvláštním účtu. Výjimkou jsou však akce s velkým mediálním dosahem. Tyto akce ovšem vyžadují větší profesionalitu, management a spolupráci s reklamními a PR agenturami, jelikož se jedná o jednu z nejnáročnějších variant veřejné sbírky. Na těchto akcích často vystupují známé osobnosti, které sbírku uvádějí ve známost a dále ji veřejně propagují.

Prodej vstupenek na veřejná kulturní, sportovní anebo jiná všeobecně přístupná vystoupení je nejčastěji kombinován se shromažďováním příspěvků na předem vyhlášeném zvláštním bankovním účtu nebo zasíláním dárcovských textových zpráv.

3.4.1.6 Dárcovské textové zprávy

Příspěvek do veřejné sbírky můžeme také dárcovskými textovými zprávami, tzv. DMS (Donors Message Service). Sbírkou realizovanou formou zasílání SMS jsou kvalifikovány jako sbírky realizované pronájmem telefonní linky.⁹⁸ V poslední době můžeme sledovat vzrůst oblíbenosti shromažďování finančních prostředků tímto způsobem, jelikož se jedná o poměrně efektivní metodu výběru peněžních darů od širokého okruhu osob a pro přispěvatele se jedná o pohodlný způsob, jak přispět na obecně prospěšnou věc.

Inkasují se částky obvykle nižší hodnoty na účet pořadatele veřejné sbírky. Tato forma veřejné sbírky je v zákoně upravena jen minimálně, a to pouze jednou větou v § 16 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách tím způsobem, že poskytovatel veřejně dostupné telefonní služby, jež je partnerem právnické osobě pořádající veřejnou sbírku, je na požádání povinen oné právnické osobě poskytnout informace o počtu přijatých dárcovských textových zpráv a finanční částku utřzenou z poukázaných prostředků. Pro právnickou osobu jsou tyto údaje nezbytné pro kontrolu vyúčtování. Finanční dary získané prostřednictvím DMS zpráv nepodléhají dani z přidané hodnoty. DPH ovšem podléhají telekomunikační služby, které jsou s pořádáním veřejné sbírky nutně spojené.⁹⁹

⁹⁸ BOUKAL, Petr. *Fundraising pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4487-2.

⁹⁹ Nařízení vlády č. 296/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 361/2014 Sb., o stanovení dodání zboží nebo poskytnutí služby pro použití režimu přenesení daňové povinnosti, ve znění pozdějších předpisů

Zaslání dárcovské textové zprávy probíhá obdobně jako u klasické textové zprávy z mobilního telefonu nebo z pevné telefonní linky. Po technické stránce tak DMS nejsou nikterak náročné. Na rozdíl od SMS se DMS zasílají v jednotném tvaru, a to „DMS heslo“, kde heslo slouží k identifikaci příjemce finančních prostředků.¹⁰⁰ V České republice se podařilo vytvořit jakási jednotná a univerzální platforma, na které se dohodli všichni čeští mobilní operátoři. Projekt je realizován Fórem dárců a Asociací provozovatelů mobilních sítí.¹⁰¹ Dárci zasílají své DMS na pevně dané číslo 87777, které je pro všechny mobilní operátory stejné, a u všech operátorů stojí DMS rovných 30 Kč, 60 Kč nebo 90 Kč.

Příspěvek pro organizace činí vždy o 1 Kč méně, tedy 29 Kč, 59 Kč a 89 Kč.¹⁰² Zbylá částka pokrývá technické, organizační a koordinační zajištění veřejné sbírky, ale mobilní operátoři poskytují své služby bezplatně. Nutno uvést, že veřejnou sbírku tímto způsobem mohou pořádat pouze nestátní neziskové organizace.¹⁰³

3.4.1.7 Složení hotovosti do pokladny zřízené právnickou osobou

Posledním zmíněným způsobem je složení hotovosti do pokladny zřízené právnickou osobou. Jedná se o metodu, kdy by právnická osoba chtěla využít jiný než výše uvedený způsob konání veřejné sbírky. O tomto způsobu rozhodne příslušný krajský úřad, který posoudí transparentnost a zabezpečení využití získaných prostředků z hlediska souhlasu s právními předpisy a veřejným pořádkem.¹⁰⁴ § 16a zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách, stanoví o konání sbírky složením hotovosti do pokladny zřízené právnickou osobou pouze to, že právnická osoba účtuje vklady do pokladny v souladu s § 23 daného zákona. V tom je stanovena povinnost zřídit pro sbírku pořádanou tímto způsobem zvláštní bankovní účet, na který bude po skončení sbírky převeden vybraný hrubý výtěžek.

¹⁰⁰ *Dárcovská SMS: Základní informace* [online]. [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.darcovskasms.cz/darcovska-sms/zakladni-informace.html>

¹⁰¹ *Dárcovská SMS: Základní informace* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.darcovskasms.cz/darcovska-sms/zakladni-informace.html>

¹⁰² *Červený kříž: Dárcovská SMS* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.cervenkykruz.eu/darcovska-sms>

¹⁰³ *Dárcovská SMS: Kdo se může zapojit* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.darcovskasms.cz/pro-neziskove-org/registrujte-dms-projekt.html>

¹⁰⁴ PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

3.5 Ukončení veřejné sbírky

Dle § 8 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách, končí sbírka dnem uvedeným právnickou osobou v oznámení o konání veřejné sbírky nebo dnem uvedeným v rozhodnutí příslušného krajského úřadu. Veřejnou sbírku lze ukončit i dříve na základě oznámení právnickou osobou příslušnému krajskému úřadu. V případě ukončování sbírky pořádané na dobu neurčitou se příslušnému krajskému úřadu zasílá písemné oznámení ve lhůtě 30 dnů před jejím ukončením.

O ukončení veřejné sbírky je právnická osoba povinna bez zbytečného odkladu seznámit veřejnost s ukončením sbírky, a to takovým způsobem, jakým byla sbírka propagována.¹⁰⁵ Před ukončením sbírky konané na dobu určitou může být sbírka prodloužena písemným oznámením příslušnému krajskému úřadu s uvedením nového data ukončení veřejné sbírky, a to nejpozději v poslední den konání sbírky.¹⁰⁶ Veřejnou sbírku, jež byla oznámena jako sbírka konaná na dobu určitou, nelze po vydání osvědčení změnit na sbírku konanou na dobu neurčitou, ale lze ji pouze prodloužit.

Jak již bylo zmíněno, pro každou veřejnou sbírku jednotlivě je jejím pořadatelem zřizován zvláštní bankovní účet, který slouží výhradně pro danou sbírku. Tato povinnost se nevztahuje na veřejné sbírky konané výlučně prostřednictvím pokladniček nebo sběracích listin s trváním nejvýše 3 měsíců.¹⁰⁷ Na tento zvláštní účet je převeden všechen hrubý výtěžek sbírky, který je představován veškerými získanými peněžními příspěvky.

Získaný čistý výtěžek sbírky, který je vypočítáván odečtením nákladů spojených s konáním sbírky od hrubého výtěžku, musí být organizátorem i obdarovaným použit výhradně ke stanovenému účelu vydaném v oznámení příslušným krajským úřadem. Za vybrané peníze nelze přímo pořídit či splnit stanovený účel sbírky, výdělek musí být nejprve převeden na zvláštní bankovní účet zřízený k dané sbírce.¹⁰⁸ Na úhradu nákladů spojených s pořádáním veřejné sbírky může podle § 23 zákona č. 117/2001 Sb. o veřejných sbírkách její organizátor použít nejvýše 5 % z hrubého výtěžku sbírky.

V případě, že organizace pořádající sbírku veřejně propagovala, je povinna do 1 měsíce od schválení vyúčtování sbírky příslušným krajským úřadem

¹⁰⁵ § 8 odst. 3 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

¹⁰⁶ § 8 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

¹⁰⁷ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

¹⁰⁸ § 23 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

seznámit veřejnost s konečným vyúčtováním sbírky a o následném využití výtěžku, a to bez zbytečného odkladu stejným nebo podobným způsobem, jakým byla sbírka propagována.¹⁰⁹

Za řádně ukončenou je sbírka považována ve chvíli, kdy je vyúčtování veřejné sbírky spojeno se schválením příslušného krajského úřadu a spolu s protokolem o kontrole je vypracováno sdělení o schválení celkového vyúčtování sbírky.

3.6 Kontrola a dozor nad konáním veřejných sbírek

Kontrola a dozor slouží jako jeden z důležitých prvků při pořádání veřejných sbírek, který dárcům dává pocit, že přispěli na dobrou věc a jejich příspěvek pomůže k dosažení stanoveného veřejně prospěšného cíle.

Podle § 24 zákona o veřejných sbírkách č. 117/2001 Sb. provádí kontrolu a dozor nad konáním veřejných sbírek příslušný krajský úřad, v jehož územním obvodu má pořadatel veřejné sbírky sídlo. Krajský úřad je oprávněn se kdykoliv v průběhu konání sbírky přesvědčit, zda je sbírka pořádána v souladu s vydaným oznámením sbírky a s příslušnými právními předpisy. Koná-li sbírku část hlavního města Prahy, provádí kontrolu a dozor Magistrát hlavního města Prahy. Pokud sbírku pořádá kraj nebo hlavní město Praha, je kontrolou pověřeno Ministerstvo vnitra.¹¹⁰ V případě kontroly musí být právnická osoba, která sbírku pořádá, na vyzvání příslušného krajského úřadu připravena předložit veškeré doklady potřebné k provedení kontroly. Trvá-li pořádání veřejné sbírky na dobu určitou delší než 1 rok nebo na dobu neurčitou, provádí krajský úřad každoročně kontrolu průběžného vyúčtování.¹¹¹

Kontrola vyúčtování veřejných sbírek probíhá dle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád) a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Právnická osoba náklady, výnosy, aktiva a pasiva jednotlivých veřejných sbírek účtuje odděleně, aby prokázala soulad účetních záznamů s vyúčtováním sbírky. O provedení kontroly se sepisuje protokol o kontrole. Ve vyúčtování musí být uveden hrubý výtěžek sbírky, náklady spojené s pořádáním sbírky, výše čistého zisku a jeho následné použití. Vyúčtování musí být ke kontrole a schválení poskytnuto příslušnému krajskému úřadu nejpozději do 3 měsíců ode dne ukončení sbírky.¹¹²

¹⁰⁹ § 24 odst. 4 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

¹¹⁰ § 26 odst. 1 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

¹¹¹ § 24 odst. 2 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

¹¹² § 24 odst. 3 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

Při nevyužití celého čistého výtěžku ve stanovené lhůtě stanoví příslušný krajský úřad dle § 24 odst. 3 zákona náhradní termín pro provedení kontroly konečného využití získaných příspěvků. Právnícká osoba je povinna použít zbylý čistý výtěžek ke stanovenému účelu sbírky a ve stanoveném termínu předložit příslušnému krajskému úřadu konečné vyúčtování sbírky a prokázat jakým způsobem bylo se zbylými finančními prostředky naloženo. V případě, že by do náhradního termínu nebyl čistý výtěžek ze sbírky plně využit, je příslušný krajský úřad na základě § 24 odst. 3 zákona o veřejných sbírkách oprávněn rozhodnout o povinnosti právnické osoby převést nevyužitý čistý výtěžek ze sbírky do rozpočtu kraje a v souladu se zákonem o veřejných sbírkách bude rozhodnuto o účelu, pro který bude výtěžek využit. K tomuto dojde ve chvíli, kdy výtěžek se sbírky nelze použít pro původní záměr právnické osoby nebo účel obdobný.¹¹³

O rozhodnutí o způsobu využití zbytku čistého výtěžku do rozpočtu kraje informuje příslušný krajský úřad zveřejněním na své úřední desce. Stejným způsobem se postupuje i v případě, kdy by čistý výtěžek sbírky nevyužil obdarovaný. Z daného můžeme vyvodit, že na prostředky získané veřejnou sbírkou se skutečně pohlíží jako na prostředky sloužící k veřejně prospěšné činnosti, a nikoliv jako na prostředky sloužící k soukromému účelu právnické osoby, která veřejnou sbírku pořádala. Zákon o veřejných sbírkách však neupravuje situaci, co se stane s penězi v případě, že krajský úřad nevyužije svého oprávnění. Dle příručky k zákonu č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů, se můžeme domnívat, že by krajský úřad měl o výtěžku rozhodnout vždy.

Dárci sami ovšem mohou také provádět kontrolu a dozor nad konáním veřejné sbírky, a to například nahlížením do transparentního účtu organizace zřízeného pro danou veřejnou sbírku, kontrolou příchozích a odchozích transakcí a stavu finančních prostředků na účtu. Zákon o veřejných sbírkách ukládá v § 24 odst. 4 povinnost ve lhůtě 1 měsíce od schválení vyúčtování veřejné sbírky příslušným krajským úřadem seznámit přispěvatele sbírky s vybranou částkou a jejím využitím, a to způsobem odpovídajícím propagaci veřejné sbírky.

Pořadatel veřejné sbírky by měl sám od sebe přispěvatelům vycházet vstříc, aby nepošpinil dobré jméno organizace pořádající veřejnou sbírku a zajistil si přízeň od stálých i dalších potencionálních dárců. Toho může dosáhnout

¹¹³ Příručka k zákonu č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů

pravidelným a transparentním informováním dárců o průběhu sbírky a výši vybrané částky. Způsob sdělování informací pak záleží čistě na organizátorovi sbírky, může využít webových stránek, reklamních ploch, informačních letáčků nebo výročních zpráv.

V případě, že právnická osoba shledá, že informace uvedené v protokolu jsou nepřesné, neúplné nebo nepravdivé, má právo podat proti kontrolnímu zjištění uvedenému v protokolu o kontrole námitky.¹¹⁴ Námitky jsou podávány pouze proti výsledkům, nikoli proti skutečnostem uvedeným v průběhu kontroly, tudíž ani proti průběhu či chování osob provádějících kontrolu a nepodávají se ani proti překlepům, jelikož ty nijak neovlivňují závěr kontroly. Námitka může být podána ve lhůtě 15 dnů k orgánu, který kontrolu provedl a musí být řádně zdůvodněna, jinak by ji kontrolní orgán mohl zamítnout.¹¹⁵ Pokud je námitka podána opožděně nebo neoprávněnou osobou, je ihned zamítnuta. Kontrolní řád uvádí 30denní lhůtu pro vyřízení námitky, kdy se námitce vyhová, částečně vyhová anebo je zamítnuta.

Kontrola může být ukončena několika způsoby, a to buď marným uplynutím lhůty pro podání námitek, vzdání se práva k podání námitek, dnem doručení vyřízení námitek kontrolované osobě anebo dnem, ve kterém byly námitky předány k vyřízení správnímu orgánu, k čemuž může dojít v případě, že s kontrolovanou osobou bylo zároveň zahájeno správní řízení z důvodu spáchání přestupku nebo opatření k nápravě v přímé souvislosti se skutečností obsaženou v protokolu o kontrole na základě § 14 odst. 3 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole.

3.7 Sankce

Za nedodržení nebo porušení povinností jsou aktéři pořádající sbírku, kteří se na jejím konání podíleli nebo osoba, v jejíž prospěch byla sbírka konána sankcionováni dle § 25, § 25a a § 25b zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách. Přestupky podle zákona projednává příslušný krajský úřad. Byla-li veřejná sbírka pořádána krajem či hlavním městem Prahou, je projednáním případných sankcí u přestupků pověřeno Ministerstvo vnitra. V případě konání

¹¹⁴ *Královéhradecký kraj: Veřejné sbírky - informace pro obce a ostatní právnické osoby* [online]. 2022 [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/vnitni-sprava/verejne-sbirky-56646/>

¹¹⁵ § 13 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole

veřejné sbírky bez oznámení krajskému úřadu, je příslušný ten krajský úřad, který by byl příslušný dle § 4 odst. 1 zákona.

Pokud se organizátor sbírky neřídí příslušnými právními předpisy a v některém bodě porušuje ustanovení zákona a příslušný kontrolní úřad se o této skutečnosti dozví na základě provedené kontroly z vlastní iniciativy nebo na základě podané stížnosti třetí osoby, je s pořadatelem sbírky zahájeno správní řízení, které je v případě nalezení přestupku následováno postihem nejčastěji finančního typu. Sankce mohou při závažných porušeních zákona dosahovat výše až 500 000 Kč. Při určování závažnosti správního deliktu a stanovování výše pokuty se přihlíží k závažnosti daného protiprávního jednání, k tomu, za jakých podmínek k přestupku došlo, jaká práva a povinnosti byly daným způsobem jednání porušeny a jaké mělo jednání následky. Pokuty vybírá a vymáhá příslušný krajský úřad a výnosy jsou příjmem rozpočtu kraje.

Fyzické osobě, která byla pověřena prováděním sbírky, hrozí v případě nedodržení povinnosti uvedené v § 14 odst. 1, který stanovuje povinnost fyzické osoby prokázat se potřebnými dokumenty k provádění sbírky¹¹⁶, postih ve výši 10 000 Kč. Správní řízení může být zahájeno i s fyzickou osobou, v jejíž prospěch byla sbírka konána. Obdarovaná osoba se podle § 25 zákona dopustí přestupku nevyužitím výtěžku sbírky ke stanovenému účelu nebo neprokáže jakým způsobem byl daný výtěžek sbírky využit. Za takový přestupek může být fyzické osobě uložena pokuta až do výše 500 000 Kč.

Právnícká osoba se jako pořadatel veřejné sbírky může dopustit větší škály přestupků než dříve zmínění účastníci veřejné sbírky. Prvními přestupky uváděnými v § 25a zákona o veřejných sbírkách je konání sbírky bez oznámení a nesplnění oznamovací povinnosti příslušnému krajskému úřadu. Úřad může svým rozhodnutím dočasně pozastavit konání sbírky v případě, není-li splněna některá z podmínek uvedených v oznámení nebo právnícká osoba neplní povinnosti stanovené příslušným zákonem o veřejných sbírkách. Pokud právnícká osoba nezjedná nápravu ve lhůtě stanovené rozhodnutím příslušného krajského úřadu, úřad rozhodne, že sbírku nelze konat.

V případě provádění neoznamené sbírky či oznamené sbírky, která však nesplňuje nějakou zákonnou povinnost, kterou může být nevyvěšení oznámení s informací v prostoru, kde se prodávají předměty nebo pro sbírku nezřídí zvláštní bankovní účet, je příslušný krajský úřad oprávněn uložit právnícké osobě

¹¹⁶ Například kopie osvědčení příslušného úřadu nebo plná moc právnícké osoby.

pořádající sbírku pokutu až do výše 500 000 Kč. Krajský úřad disponuje pravomocí odložit oznámení o konání veřejné sbírky. Proti tomuto úkonu neexistuje žádný opravný prostředek, jelikož tento postup není postupem podle správního řádu.¹¹⁷ K tomuto krajský úřad přistoupí ve chvíli, kdy právnická osoba nezjedнала nápravu oznámení o konání sbírky ve lhůtě stanovené krajským úřadem a právnická osoba tak musí podat nové oznámení o konání veřejné sbírky. Proti rozhodnutí, že sbírku nelze konat, se právnická osoba může odvolat do 15 dnů ode dne doručení odvolání, a to k Ministerstvu vnitra. Na základě zákona č. 117/2001 Sb. o veřejných sbírkách nemají odvolání odkladný účinek.

Dalšího prohřešku se dle zákona o veřejných sbírkách právnická osoba dopustí tehdy, kdy začne sbírku propagovat a provádět dříve než v den následující po dni doručení osvědčení nebo dříve, než je uvedeno v oznámení. Za takový správní delikt hrozí právnické osobě pokuta ve výši 300 000 Kč. Pokutě se právnická osoba nevyhne ani v případě, že pokračuje v provádění sbírky po dni, kdy měla být veřejná sbírka oficiálně ukončena. Takový přestupek může vyjít až na 500 000 Kč. Stejnou částkou je postiženo nevyvěšení oznámení s povinnými informacemi v prostoru, kde se prodávají předměty v jejichž ceně je zahrnut příspěvek na sbírku, neevidování prodeje předmětů nebo pokračování ve shromažďování darů na sbírku po změně jejího účelu, který je v rozporu s ustanoveními v § 19 zákona.

Pokuta ve výši 500 000 Kč může být udělena i za využití výtěžku sbírky konané bez oznámení krajskému úřadu v rozporu s rozhodnutím v § 22 odst. 1 zákona o veřejných sbírkách, dále pokud právnická osoba nezřídí pro účely sbírky zvláštní bankovní účet nebo na něj nepřevede hrubý výtěžek sbírky a neúčtuje o nákladech, výdajích, aktivech a pasivech potřebných k provedení vyúčtování sbírky, pokud použije více než zákonem předepsaných 5 % z hrubého výtěžku sbírky na úhradu nákladů spojených s pořádáním sbírky, nepředloží průběžné vyúčtování sbírky dle § 24 odst. 2 nebo po ukončení veřejné sbírky do 1 měsíce neseznámí veřejnost s konečným vyúčtováním sbírky a jejím využitím.

Do 300 000 Kč pokuty spadají správní delikty jako je nesplnění povinností spojených s výběrem darů formou pokladniček, zveřejnění osobních údajů dárců nebo pokračování v pořádání sbírky i přes rozhodnutí, že veřejnou sbírku nelze pořádat nebo byla dočasně pozastavena. Při nepředložení celkového vyúčtování

¹¹⁷ Ministerstvo vnitra České republiky: *Občanské aktivity* [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcanske-aktivity-118893.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>

sbírky, při pověření prováděním veřejné sbírky fyzickou osobou mladší 15 let, nevedení evidence o vstupenkách určených k prodeji či neuvedení výše příspěvku a pořadového čísla na vstupenkách na veřejné kulturní nebo sportovní vystoupení, je sankcionováno do výše 100 000 Kč.

Nepředložení sběracích listin k ověření jejich náležitostí a počtu je stejně jako provádění sbírky prodejem předmětů, vstupenek nebo sběracích listin v prostředcích veřejné dopravy a v jiných veřejné přístupných prostorách bez souhlasu jejich majitele pokutováno do výše 50 000 Kč.¹¹⁸

Jak můžeme vidět v předchozích odstavcích, pořádání veřejné sbírky je velmi složitým a náročným procesem, kterému se musí organizátoři veřejné sbírky pečlivě věnovat a připravit se na něj, aby dokázali zajistit veškerou potřebnou agendu k uspořádání úspěšné veřejné sbírky a zároveň si musí hlídat, aby nepřekročili nebo jinak neporušili zákon o veřejných sbírkách, který každou chybu pořádající právnické osoby potrestá relativně vysokými sankcemi.

¹¹⁸ § 25a zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

Praktická část

Praktická část diplomové práce se zabývá největší dobročinnou veřejnou sbírkou na území České republiky – Tříkrálovou sbírkou. Tříkrálová sbírka je pořádána neziskovou organizací Charita Česká republika a sdruženými lokálními charitami, které z vykoledovaných peněžních darů pomáhají statisícům lidí v nouzi napříč všemi charitativními oblastmi. Jak jednotlivé charitativní oblasti vypadají je zobrazeno v příloze č. 9.

Veřejná sbírka navazuje na tradici koledování na Tři krále, koná se proto vždy v období okolo 6. ledna. Každý rok je do konání Tříkrálové sbírky zapojeno několik tisíc dobrovolníků, což sbírku řadí mezi jedny ze sbírek s největším počtem zapojených dobrovolníků u nás. Charita si nečiní výhradní právo na koledování na Tři krále, koledovat tak může kdokoliv i mimo tuto organizaci. Za tyto koledníky Charita nenesse odpovědnost.

Poprvé na našem území vyrazili Tři králové do ulic v roce 2000, čímž obnovili starodávnou lidovou tradici. Sbírka se konala pouze na území olomoucké arcidiecéze, ale i to díky své úspěšnosti stačilo k rozšíření působnosti veřejné sbírky do dalších míst České republiky. V roce 2020 oslavila Tříkrálová sbírka 20 let od svého zahájení. První ročník sbírky se uskutečnil v roce 2001. K výročí byly spuštěny nové webové stránky Tříkrálové sbírky, které splňují požadavky na transparentnost, jelikož obsahují všechny informace, které by mohli dárci sbírky potřebovat. Za 20 let svého působení sbírka pomohla zlepšit na tisíce charitních služeb a zlepšit na desítky tisíc životů nejen v České republice, ale také v zahraničí.¹¹⁹

Charita Česká republika

Pořadatelem Tříkrálové sbírky je nezisková organizace Charita Česká republika se sídlem v Praze je oprávněna pořádat veřejnou sbírku dle osvědčení oznámení Magistrátem hlavního města Prahy. Charita Česká republika je největším nestátním poskytovatelem sociálních a zdravotních služeb v České republice.¹²⁰ Do roku 2006 byl pořadatel největší veřejné sbírky na našem území

¹¹⁹ Pod označením Caritas Czech Republic pomáhá Charita potřebným na čtyřech kontinentech postižených humanitárními krizemi.

¹²⁰ *Charita Česká republika: Kdo jsme* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/kdo-jsme/>

znám pod názvem Česká katolická charita. Charita Česká republika je členem evropského a celosvětového sdružení katolických charit Caritas Europa a Caritas Internationalis¹²¹.

Historie Charity sahá do období konce první světové války, kdy v souvislosti s událostmi této doby začaly vznikat první charitativní organizace na našem území. Velkou roli při budování charitativní sítě sehráli církevní představitelé, jako byl například pražský arcibiskup Pavel Huyna nebo Antonín Cyril Stojan, kteří se svou činností zasloužili o založení Svazu Charity roku 1922.¹²² V průběhu následujících let došlo v organizaci k velkému rozvoji, což organizaci pomohlo využít své poznatky a zkušenosti po konci druhé světové války, kdy začala pomáhat navrátilivším se z koncentračních táborů a lidem postižených válkou, a to ještě dříve než zareagovaly státní úřady.¹²³ Za svou práci byla Charita odměněna apoštolským požehnáním tehdejšího papeže Piuse XII.

Když v roce 1948 převzali na našem území komunisté moc byla katolická charita vytlačena z oblasti zdravotnických a sociálních služeb a celá síť charit byla zrušena a nahrazena Českou katolickou charitou, která se však v oblasti charity nemohla angažovat. Po změně režimu v roce 1989 Charita v dalších letech poskytovala pomoc lidem, kteří byli za komunistického režimu utlačováni nebo znevýhodněni, nemocným lidem nebo propuštěným vězňům pomáhala se začleňováním do společnosti. Z dobrovolné organizace se stala organizace profesionální s téměř 8 000 zaměstnanci a s charitativní sítí rozšířenou v 301 arcidiecézích, diecézních, městských a farních charit včetně České katolické charity a Řeckokatolické charity.¹²⁴

Charita Česká republika je neziskovou organizací, jejímž cílem není dosahování zisku pro své vlastní potřeby. Aby organizace mohla splnit svůj účel za jakým byla založena – tím je charitativní a sociální pomoc potřebným, musí získávat finanční prostředky pro jejich dosažení. Jelikož je Charita nevýdělečnou organizací, poskytuje některé služby zdarma nebo za symbolickou odměnu, a tak potřebuje jiné zdroje prostředků pro své fungování. Ty získává například z darů,

¹²¹ Konfederace katolických humanitárních organizací. Cílem těchto organizací je vybudování lepšího světa pro všechny, zejména pro chudé, znevýhodněné a utlačované.

¹²² *Charita Česká republika: Historie Charity* [online]. [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/kdo-jsme/historie/>

¹²³ *Charita Česká republika: Historie Charity* [online]. [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/kdo-jsme/historie/>

¹²⁴ *Charita Česká republika: Historie Charity* [online]. [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/kdo-jsme/historie/>

grantů nebo prostřednictvím veřejných sbírek. Tato nezisková organizace je nestátní neziskovou organizací.

Tříkrálová sbírka

Tradiční koledování Tří králů vybírajících dary do pokladniček, Tříkrálový koncert, který je příležitostí pro zasílání dobročinných DMS, zasílání peněz složenkou či převodem na sbírkový bankovní účet, přinese do charitní pokladny každý rok finanční příspěvky v řádech milionů korun.¹²⁵ Kromě peněz přináší každoročně pořádaný koncert kromě různých vystoupení také reportáže o tom, na co jsou peníze ze sbírky využívány a jak pomáhají.

K tomu, aby byly jednotlivé způsoby shromažďování finančních prostředků účinné a dosahovaly požadovaného zisku, je třeba správné propagace sbírky. Ta je provázena celostátní kampaní, která probíhá od vylepování plakátů až po reklamní spoty v televizi nebo v rádiu. Na celostátní úrovni má propagaci sbírky na starosti Charita Česká republika, na úrovni diecézí je v kompetenci příslušných menších charit. Místní charity používají zejména články v regionálním tisku, ve zpravodajích, na veřejných vývěskách a webových stránkách obcí, kde budou Tří králové koledovat, v obecním rozhlase apod.

Tři králové

Koledníky Tříkrálové sbírky bývají nejčastěji děti školního věku. Ty se každý rok převléknou a chodí od domu k domu v maskách tří králů, kdy do oficiálních charitních pokladniček vybírají peněžní příspěvky. Jelikož jsou téměř všichni koledníci mladší 15 let, doprovází je vždy alespoň jedna dospělá osoba na základě § 14 odst. 2 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách, dle kterého prováděním sbírky nelze pověřit fyzickou osobu mladší 15 let a fyzickou osobu plně nesvéprávnou. Dle ustanovení v § 14 odst. 1 zákona je fyzická osoba pověřená prováděním sbírky povinna se na požádání prokázat kromě kopie osvědčení příslušného úřadu také plnou mocí, jejíž vzor je uveden níže.

Jako plná moc slouží Průkaz vedoucího skupinky koledníků, který obsahuje podpisy odpovědných osob, případně i razítko diecézní charity, pod kterou koledníci koledují. Pokladnička, kterou je vybavena každá skupinka tří králů, je dle § 11 odst. 1 zákona o veřejných sbírkách zapečetěna obecním

¹²⁵ *Tříkrálová sbírka: Výsledky* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/vysledky/>

úřadem, na jehož území budou koledníci dary vybírat. Číslo pokladničky souhlasí s číslem na průkazu vedoucího skupinky koledníků.

Obrázek 3: Vzor průkazu vedoucího skupinky koledníků

**Tříkrálová sbírka
2019**

Charita Česká republika
Arcidiecézní
charita Praha

PLNÁ MOC / Průkaz vedoucího skupinky koledníků

Jméno a příjmení	Číslo průkazky a pokladničky
Číslo občanského průkazu	Datum narození
Trvalý pobyt dle OP	

Dominik kardinál Duka OP
arcibiskup pražský

Ing. Jaroslav Němec
ředitel arcidiecézní charity

Mgr. et Mgr. Lukáš Curylo
ředitel CHČR

.....
.....
.....

Zdroj: *Tříkrálová sbírka: O sbírce* [online]. [cit. 2022-02-29]. Dostupné z:
<https://www.trikralovasbirka.cz/o-sbirce/>

Graf vývoje počtu kolednických skupin v letech 2000-2022, který je přiložen níže, poukazuje na postupný nárůst počtu koledníků Tříkrálové sbírky. Tento trend odpovídá i pokračujícímu každoročnímu růstu vybraných finančních příspěvků. Výjimkou jsou poslední dva konané ročníky Tříkrálové sbírky. Rok 2021 byl ovlivněn vládními protiepidemickými opatřeními, které znemožnily koledníkům vydat se do ulic a vybírat dary tradičním způsobem, a proto se jeho hodnota rovná nule.

Graf č.4: Vývoj počtu kolednických skupin v letech 2000-2022

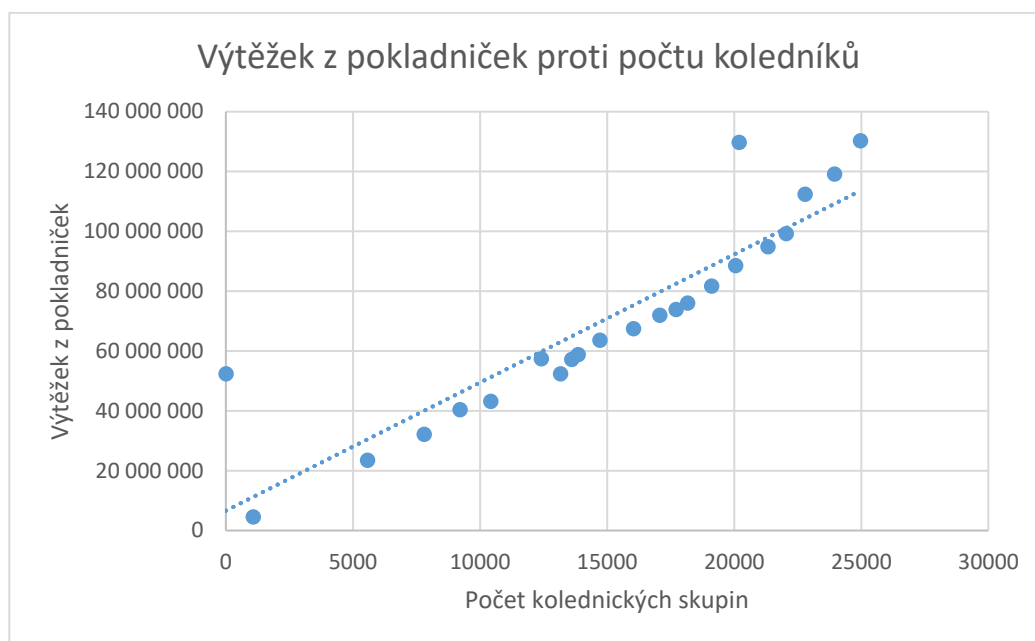

Zdroj: autorka

Diplomová práce se dále věnuje otázce, zda se od zvyšujícího počtu kolednických skupinek odvíjí rostoucí výše celkové vybrané peněžní částky. Na zvolený typu grafu níže je na vodorovné ose uveden počet koledníků a na svislé ose je vyznačen výtěžek sbírky z pokladniček. Každá tečka představuje jeden rok v období mezi lety 2000-2022. Těmito údaji je proložena spojnice trendu, která poukazuje na nějakou závislost nebo spojitost mezi počtem kolednických skupin a výtěžkem z pokladniček. Tuto závislost lze zpozorovat už z uspořádání jednotlivých bodů, jelikož když roste počet kolednických skupin, tak je dobře patrný i růst výtěžku z pokladniček.

Je potřeba zmínit, že mezi těmito hodnotami nemusí být nutně závislost. Mohou se nacházet na stejné úrovni a být ovlivněny popularitou sbírky nebo snižováním hodnoty peněz. V grafu se nacházejí dvě odlehlé tečky, které představují hodnoty za roky 2021 a 2022. V těchto letech může za nižší, případně žádný počet koledníků epidemiologická situace ohledně onemocnění Covid-19. Především díky roku 2021, kdy v ulicích nekoledovala žádná skupinka Tří králů, je možné vyvodit, že na vyšších vybraných částkách má zásluhu i rostoucí popularita veřejné sbírky a nejen zvyšující se počty kolednických skupin.

Graf č.5: Výtěžek z pokladniček proti počtu koledníků

Zdroj: autorka

Způsoby přispívání na Tříkrálovou sbírku

Tříkrálovou sbírku lze podpořit několika způsoby. Prvním způsobem je přispění peněžního daru koledníkům do pokladničky. Takto vybrané dary jsou následně převedeny na sbírkový účet. Dárci mají také možnost přispět převodem peněz na tříkrálový sbírkový účet č. 66008822/0800 s variabilním symbolem 777.

Peněžní dar může být také zaslán přes složenku, přispěním do online kasičky nebo dárcovskou textovou zprávou na 87 777 ve tvaru „DMS KOLEDA výše daru“ nebo „DMS TRV KOLEDA výše daru“.¹²⁶ Částka, kterou mohou dárci přispět, je ve výši 30 Kč, 60 Kč nebo 90 Kč. Rozdílem mezi uvedenými DMS je v jejich trvání. První uvedená textová zpráva je určena pro zasílání finančních darů při konání Tříkrálového koncertu, zatímco druhá uvedená je určena pro pravidelné zasílání finančních darů po celý rok a jedná se tak o trvalou DMS. Díky trvalé DMS mají dárci možnost každý měsíc přispívat určitou částkou. Tuto formu trvalé podpory je možné kdykoliv ukončit zasláním bezplatné SMS ve tvaru „STOP KOLEDA“, a to opět na číslo 87 777.

Nejnovějším způsobem darování je již zmíněná online kasička. Dárci mají možnost na webových stránkách Tříkrálové sbírky přispět finančním příspěvkem

¹²⁶ *Tříkrálová sbírka: Časté dotazy* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/o-sbirce/caste-dotazy/>

na určitou charitu, nebo je jejich příspěvek v případě neurčení konkrétní charity rozdělen dle klíče rozdělení výnosu mezi všechny charity.¹²⁷ Platby probíhají přes platební bránu Pays, a to buď kartou, QR kódem nebo bankovním převodem.

Výhodou jiných způsobů darování, než je tradičními pokladničkami, je zejména možnost přispívat na Tříkrálovou sbírku po celý rok.

Výnos ze sbírky

Výnos sbírky podpoří každý rok desítky projektů, které pomáhají potřebným a darované příspěvky jim pomohou dosáhnout jejich cíle. Tyto projekty jsou schvalovány tříkrálovou komisí tak, aby vykoledované peníze byly využity co nejefektivněji. Vykoledované peníze se rozdělují podle předem daného klíče. Výnos sbírky je rozdělen následovně:

- 65 % z celkové částky se vrací charitám, které prostředky vykoledovaly,
- 15 % je určeno na velké diecézní projekty,
- 10 % směřuje do krizového fondu určeného pro mimořádné události a na pomoc v zahraničí,
- 5 % využije Charita Česká republika na vlastní projekty a
- 5 % tvoří zákonné režie sbírky.¹²⁸

Na jaké projekty budou peníze ze sbírky v daném roce využity je vždy předem oznámeno v záměru Charity, který je vyvěšen na oficiálních webových stránkách Tříkrálové sbírky. Vybrané peníze jdou na pomoc nemocným, seniorům, handicapovaným, lidem v sociální nouzi a dalším. Konkrétně může jít o podporu vzniku nových služeb domácí ošetrovatelské péče, nákup nového nábytku do stacionáře, nové sesterské kufříky k péči o pacienty pro zdravotní sestry, opravu azylového domu, pořádání letního pobytu pro děti ze sociálně slabých rodin, podpora volnočasových aktivit pro seniory, pořízení učebních pomůcek pro děti na základní škole anebo finanční prostředky mohou být použity pro pomoc lidem postiženým živelními pohromami.¹²⁹

Oblastní charita Jičín využije výtěžek ze sbírky pořádané v roce 2022 na několik projektů. Peníze ve výši 20 000 Kč budou použity na přímou pomoc při

¹²⁷ *Tříkrálová sbírka: Časté dotazy* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/o-sbirce/caste-dotazy/>

¹²⁸ *Tříkrálová sbírka: O sbírce* [online]. [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/o-sbirce/>

¹²⁹ Charita Česká republika: Tříkrálová sbírka dosáhla letos rekordního výsledku. Děkujeme vám všem, kteří myslíte na druhé! [online]. 2022 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/kdo-jsme/pro-media/tiskove-zpravy/trikralova-sbirka-dosahla-letos-rekordniho-vysledku-dekujeme-vam-vsem-kteri-myslite-na-druhe/>

zmírnění následků nenadálých krizových situací, za 100 000 Kč nakoupí formou spolufinancování nová auta pro pečovatelskou službu, 50 000 Kč půjde na pomoc při práci s problémovými dětmi a mládeží, 20 000 Kč bude darováno na realizaci humanitárních projektů v zahraničí, konkrétně v Indii, 15 000 Kč bude využito na mimořádné situace, na pomoc sociálně slabým rodinám na Semilsku přispěje Charita 100 000 Kč a dalších 100 000 Kč bude využito ke zlepšení úrovně práce s ohroženými rodinami.¹³⁰ Oblastní charita Jičín tak „dostane“ na svou charitativní činnost 405 000 Kč. Celkový výnos ze sbírky činil na území charity Jičín 479 251 Kč.

Výnosy ze sbírky se každý rok liší, proto s nimi charity nemohou počítat jako s jistým zdrojem financí a kalkulovat s nimi při plánování charitativních akcí. Tuto kolísavost v příjmech jednotlivých charit můžeme spatřit v roce 2021, kdy došlo k velkému snížení celkové částky vybraných darů. Za pokles darů, který oproti úspěšnému roku 2020 znamenal 52 327 445 Kč, může pandemie nemoci Covid-19. V souvislosti s vysoce infekční a nebezpečnou nemocí byla vydána vládní nařízení, jejichž cílem bylo omezení kontaktu mezi lidmi. To se dotklo i Tříkrálové sbírky, která je tradičně pořádána kontaktní formou, kdy dochází ke kontaktu koledníků s dalšími lidmi.

Tříkrálová sbírka byla kvůli vládním restrikcím pořádána převážně v online prostředí a formou statických pokladniček, které byly umístěny na veřejně dostupných místech, jako jsou úřady, obchody, kostely nebo pracoviště Charity. Příspěvky ze statických pokladniček dosáhly částky 52 357 807 Kč, 24 808 192 Kč bylo vybráno díky koledě na webových stránkách sbírky a 4 310 289 Kč přišlo od dárců přes DMS.¹³¹

Níže jsou uvedeny dva grafy, ve kterých lze přehledně sledovat vývoj výběru darů Tříkrálovou sbírkou. První graf představuje výtěžek Tříkrálové sbírky od jejího počátku až do posledního pořádaného ročníku a obsahuje celkový výnos vybraných peněz. Jedná se tedy jak o kolednické pokladničky, tak i o přijaté dary z Tříkrálového koncertu a ostatní finanční dary, do kterých jsou zahrnuty online dary, dary vybrané prostřednictvím DMS, dary převáděné na sbírkový účet a dary zasílané prostřednictvím složenek.

¹³⁰ *Tříkrálová sbírka: Využití* [online]. [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/vyuziti/>

¹³¹ *Tříkrálová sbírka: Výsledky* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/vysledky/>

Graf č. 6: Srovnání celkových výnosů Tříkrálové sbírky 2000–2022

Zdroj: autorka

Ve druhém grafu je porovnáván celkový výtěžek sbírky a výtěžek vybraný formou pokladniček. Jak již bylo zmíněno, v roce 2000 Tříkrálová sbírka konala výhradně na území olomoucké arcidiecéze, kdy výdělek sbírky činil 8 414 699 Kč. První rok se sbírka konala pouze dvěma způsoby, a to pokladničkami a možností příspěví na sbírku složenkami.

V porovnání s následujícími roky se dá vypořadovat, že se Tříkrálová sbírka ve společnosti těší čím dál větší oblibě a lidé ve sbírku vkládají svou důvěru. Charita Česká republika, která má na starosti celorepublikovou propagaci a organizaci sbírky, začíná do svého portfolia nabízených možností jak přispět přidávat i modernější způsoby, kterým je například online kasička. Díky tomu má sbírka větší rozsah a širší pole působnosti. I tato skutečnost pomáhá ke zvyšování celkového výtěžku ze sbírky.

Největší část výtěžku každoročně přinesou pokladničky. Z následujícího grafu můžeme dobře vidět z jak velké části je tato forma fundraisingu pro Charitu výhodná.

Graf č.7: Srovnání celkového výtěžku sbírky s výtěžkem z pokladniček mezi lety 2000-2022

Zdroj: autorka

Tříkrálová sbírka v roce 2022 probíhala opět formou pro tuto sbírku tradiční, a to pokladničkami. Po roce 2021, kdy se sbírka konala pouze online formou, zaznamenala dobročinná akce velký úspěch. Bylo vybráno rekordních 137 601 351 Kč.¹³² Do 16. ledna 2022 bylo ukončeno koledování dobrovolníků po celé republice, online koleda byla ukončena 31. ledna 2022. Pokladničky přinesly na dobročinné účely 128 309 943 Kč, online kasičky k 3. únoru 2022 obsahovaly bezhotovostní dary ve výši 4 592 769 Kč a díky divákům Tříkrálového koncertu, kteří zasílali své dárcovské textové zprávy, bylo vybráno dalších 1 069 044 Kč.¹³³

Vzhledem k výši vybraných částek a jakým způsobem byly tyto částky vybrány můžeme říci, že pořádání Tříkrálové sbírky v roce 2021, kdy sbírka nemohla být pořádána skrze tříkrálové koledníky s jejich tradičními pokladničkami, ale přesunula se do online prostředí, pomohlo neziskové organizaci nejen v rozšíření okruhu jí poskytovaných možností, jak na sbírku přispět, ale také umožnilo dárčům vybrat si pro ně ten nejpohodlnější způsob darování finančních příspěvků.

¹³² *Tříkrálová sbírka: Výsledky* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/vysledky/>

¹³³ *Tříkrálová sbírka: Tříkrálová sbírka dosáhla letos rekordního výsledku* [online]. 2022 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/tiskove-zpravy/trikralova-sbirka-dosahla-letos-rekordniho-vysledku/>

Závěr

Diplomová práce se zabývala tématem veřejných sbírek v České republice, primárně z pohledu právní úpravy. Veřejné sbírky slouží k dobročinným účelům, kdy jimi nashromážděné peněžité výtěžky pomáhají potřebným. Aby bylo správně vysvětleno, co znamená samotný institut veřejných sbírek a kam jej můžeme zařadit, se diplomová práce nejprve zaměřila na neziskový sektor v České republice a vybrané formy neziskových organizací.

Fundraising pomáhá neziskovým organizacím v rozšiřování sítě zdrojů jejich finančních prostředků. Potenciální dárci jsou vybíráni z oblasti veřejné správy, z okruhu individuálních dárců, z firem, nadací nebo nadačních fondů, jiných institucí anebo nezisková organizace může získat finanční prostředky z vlastní činnosti. K oslovování případných dárců má fundraiser několik možností. Potenciálního dárce může zaujmout možností dárcovství nebo sponzoringu, přilákat ho k sobě pořádáním loterie či tomboly anebo může uspořádat dobročinnou aukci eventuálně dražbu. Dalšími možnostmi je získání prostředků prostřednictvím dědictví a odkazů anebo konáním veřejné sbírky.

Veřejné sbírky jsou jedním z nástrojů fundraisingu, který neziskovým organizacím pomáhá ke správnému zvolení fundraisingové metody tak, aby nezisková organizace jeho prostřednictvím získala co nejvhodnější okruh finančních zdrojů. Cílem neziskových organizací je dosažení vícezdrojovosti, aby nebyla závislá pouze na jednom zdroji finančních toků.

Veřejné sbírky mohou být prováděny několika způsoby, a to shromažďováním peněžních příspěvků na předem vyhlášením zvláštním bankovním účtu, sběracími listinami, pokladničkami, prodejem předmětů nebo vstupenek na benefiční akce, dárcovskými textovými zprávami nebo složením hotovosti do pokladny zřízené právnickou osobou. Pořádání jiné formy veřejné sbírky zákon o veřejných sbírkách vylučuje.

Veřejných sbírek se k 30. březnu 2022 na území České republiky pořádalo 2251. To značí o jisté míře úspěšnosti této fundraisingové metody. Aby však veřejná sbírka byla v získávání finančních darů co nejúspěšnější, je vhodné zkombinovat několik forem veřejných sbírek dohromady. Příkladem takové úspěšnosti je Tříkrálová sbírka, která využívá pokladničky, dárcové SMS, složenky a dárcům umožňuje přispívání do online kasičky na jejích webových

stránkách. Díky tomu její výtěžky každoročně stoupají, což dokazují uvedené grafy v praktické části diplomové práce.

Resumé

This thesis is focused on the topic of public collections in the Czech Republic, primarily from the point of view of the Czech law. Public collections serve charitable purposes as all the collected money help those in need. So that the true meaning of public collections can be explained thoroughly, the thesis first focuses on nonprofit sector in the Czech Republic and selected forms of nonprofit organizations.

Fundraising helps nonprofit organizations in building their net of financial income. Potential donors are selected from public administration offices, pool of individual donors, enterprises, foundations or endowments and other institutions. The nonprofit organization can also get some financial income with their own activity. To address possible donors, the fundraiser has some options. Possible donor can be interested just by the idea of donation or sponsorship, or he can be lured into donation by the fundraiser organizing a lottery or a raffle, or arranging a charitable auction. Other possibilities to earn income include heritage, legacy or organization of a public collection.

Fundraising helps nonprofit organizations to correctly select a fundraising method to gain the biggest and the most suitable portfolio of incomes. Public collections are one of those options. Goal of nonprofit organizations is to have more streams of income, so that it is not dependent on just one form of financing.

Public collections can be executed in a plethora of ways, namely collection of monetary contributions on an in advance announced special bank account, fundraiser order forms, money-boxes, selling of products, tokens or tickets to charity events, donor message services or even insertion of cash into a cash register established by a legal entity. Organizing public collections in other forms is prohibited by czech law on public collections.

By the 30th of March 2022, 2 251 different public collection took place in the Czech Republic. That shows quite a success of this form of fundraising. However, to make a public collection even more successful, it is advised to combine more forms or methods of public collection together. Example of such an action can be the Three kings public collection, which uses money-boxes, donor message services, slips and lets the donors contribute into their online

money-box posted on the Three Kings foundation's website. Thanks to that their yields are raising every year, which is proven by graphs in the practical part of this diploma thesis.

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

BOUKAL, Petr. *Fundraising pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4487-2.

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Public relations, fundraising a lobbying*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-4040-9.

VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTES a Romana BUZKOVÁ. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-9154-2.

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. Druhé vydání. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-4041-6.

POLAČKOVÁ, Zuzana. *Fundraisingové aktivity: Jak získat finanční prostředky od místní komunity*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-694-2.

NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Praha: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1463-4.

BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. Praha: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1650-9.

POSPÍŠIL Miroslav, NEUMAYER Michaela, ŠKARABELOVÁ Simona, MALÝ Ivan, MEYER Michael a SCHNEIDER Ulrike. *Neziskové organizace a jejich funkce v demokratické společnosti*. Brno: CVNS, 2009. ISBN 978-80-904150-3-4.

FRIČ, Pavol. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice: Výsledky výzkumu NROS a Agnes*. Praha: NROS, 2001. ISBN 80-902633-7-2.

MACHÁLEK, Petr a Jitka NESRTOVÁ. *Základy fundraisingu a projektového managementu*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 80-902633-7-2.

REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Třetí. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 80-86119-41-6.

BENNETT, Roger. *Nonprofit marketing and fundraising: A Research overview*. London and New York: Routledge Focus, 2019. ISBN 978-1-138-48337-8.

CONLEY, Aaron a Genevieve G. SHAKER. *Fundraising Principles for Faculty and Academic Leaders*. Indianapolis: Palgrave macmillan, 2021. ISBN 978-3-030-66428-2.

SCHARF, Kimberley a Mirco TONIN. *The economics of philanthropy: Donations and Fundraising*. London: The MIT Press, 2018. ISBN 978-0-262-03844-7.

PAGNONI, Laurence A. a Michael SOLOMON. *The Nonprofit Fundraising Solution: Powerful Revenue Strategies to Take You to the Next Level*. New York: AMACOM, 2013. ISBN 978-0-262-8144-3296-9.

MERTOVIÁ, Petra. *Mezioborová praktická studia* [online]. Masarykova univerzita, 2014 [cit. 2022-03-20]. ISBN 978-80-210-6986-2. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/131179/Books_2010_2019_058-2014-1_7.pdf?sequence=1

Internetové zdroje

Ministerstvo vnitra České republiky: Seznam veřejných sbírek [online]. [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/seznam-verejnych-sbirek/>

Praha.eu: Pořádání veřejné sbírky [online]. 2020 [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.praha.eu/jnp/cz/potrebuji-resit/zivotni-situace/ostatni-zivotni-situace/oznameni-o-konani-verejne-sbirky.html>

Královéhradecký kraj: Veřejné sbírky - informace pro obce a ostatní právnické osoby [online]. 2022 [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/vnitni-sprava/verejne-sbirky-56646/>

Ministerstvo vnitra České republiky: Občanské aktivity [online]. [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcanske-aktivity-118893.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>

Charita Česká republika: Historie Charity [online]. [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/kdo-jsme/historie/>

Tříkrálová sbírka: O sbírce [online]. [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/o-sbirce/>

Tříkrálová sbírka: Využití [online]. [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/vyuziti/>

Tříkrálová sbírka: Výsledky [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/vysledky/>

Tříkrálová sbírka: Tříkrálová sbírka dosáhla letos rekordního výsledku [online]. 2022 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/tiskove-zpravy/trikralova-sbirka-dosahla-letos-rekordniho-vysledku/>

Tříkrálová sbírka: Hlásíme výnos Tříkrálové sbírky za rok 2021 [online]. 2021 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/tiskove-zpravy/hlasime-vynos-trikralove-sbirky-za-rok-2021/>

Charita Česká republika: Výroční zprávy [online]. [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/kdo-jsme/vyrocnizpravy/>

Charita Česká republika: Tříkrálová sbírka dosáhla letos rekordního výsledku. Děkujeme vám všem, kteří myslíte na druhé! [online]. 2022 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/kdo-jsme/pro-media/tiskove-zpravy/trikralova-sbirka-dosahla-letos-rekordniho-vysledku-dekujeme-vam-vsem-keri-myslite-na-druhe/>

Ministerstvo financí České republiky: Neziskové organizace [online]. 2012 [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/podpora-z-narodnich-zdroju/neziskove-organizace>

Dárcovská SMS: Základní informace [online]. [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.darcovskasms.cz/darcovska-sms/zakladni-informace.html>

Nadace Neziskovky.cz [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://neziskovky.cz/data/Statistika%20po%20c4%8dtu%20NNO_b%20c5%99ezen2020txt17146.pdf

Český statistický úřad [online]. Praha, 2020 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/147297771/csu_tk_neziskovky.pdf/071c554e-1b0e-4ade-a9e8-553b275f6442?version=1.0

Charita Česká republika: Výroční zprávy [online]. Praha, 2021 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/026/003427.pdf?seek=1632732475>

Velvyslanectví USA v České republice: Program malých grantů [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://cz.usembassy.gov/cs/education-culture-cs/granty-velvyslanectvi-usa/>

Právní prostor: Institut odkazu v dědickém právu a jeho specifika [online]. 2018 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/k-institut-odkazu-v-dedicnem-pravu-a-jeho-specifika>

Hospodářské noviny: Kdo je dědic a kdo odkazovník [online]. 2013 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-58674960-kdo-je-dedic-a-kdo-odkazovnik>

Červený kříž: Dárcovská SMS [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.cervenkykriz.eu/darcovska-sms>

Svět neziskovek: Neziskové organizace v ČR [online]. 2014 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://svetneziskovek.cz/management/neziskovy-sektor-v-cr>

Dárcovská SMS: Kdo se může zapojit [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.darcovskasms.cz/pro-neziskove-org/registrujte-dms-projekt.html>

Dárcovská SMS: Základní informace [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.darcovskasms.cz/darcovska-sms/zakladni-informace.html>

Charita Česká republika: Kdo jsme [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/kdo-jsme/>

Tříkrálová sbírka: Časté dotazy [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/o-sbirce/caste-dotazy/>

Moderní obec: Jaké zdroje lze využít k financování projektů [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/jake-zdroje-lze-vyuzit-k-financovani-projektu/>

Praha.eu: Pořádání veřejné sbírky [online]. 2020 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.praha.eu/jnp/cz/potrebuji-resit/zivotni-situace/ostatni-zivotni-situac-e/oznameni-o-konani-verejne-sbirky.html>

Středočeský kraj: Veřejné sbírky [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/odbor-legislativne-pravni-a-krajsky-zivnostensky-urad/verejne-sbirky>

Fórum dárců: Ověřené veřejné sbírky [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.donorsforum.cz/o-dacovstvi/overene-verejne-sbirky.html>

Plzeňský kraj: Veřejné sbírky [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.plzensky-kraj.cz/verejne-sbirky>

Ministerstvo vnitra České republiky: Rozvoj dobrovolnictví v ČR [online]. [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://cse.google.com/cse?cx=015489265366623571386%3Aizzrwwg3bmqm&q=rozvoj+dobrovolnictv%C3%AD&ok.x=0&ok.y=0>

ASPI: Wolters Kluwer [online]. [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/21/1/2?vtextu=253/1852%20%C5%99.%20z.#lema0>

Public collections in the Czech republic [online]. 2007 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://vskp.vse.cz/2726>. Diplomová práce. VŠE.

Seminárkyza I: Národní hospodářství [online]. [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: https://www.spszengrova.cz/wp-content/uploads/2020/04/Narodni_hospodarstvi_EKO_MOD.pdf

Hypindex: Aukce není jen přihazování [online]. 2011 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://www.hypindex.cz/clanky/aukce-neni-jen-prihazovani/>

Právní předpisy

- Zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách
- Zákon č. 563/1991 Sb., zákon o účetnictví
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)
- Zákon č. 586/1992 Sb., České národní rady o daních z příjmů
- Zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Příručka k zákonu č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů
- Zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách

- Vyhláška č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví
- Zákon č. 37/1973 Sb., České národní rady o veřejných sbírkách a o loteriích a jiných podobných hrách
- Vyhláška č. 62/1973 Sb., Ministerstva vnitra České socialistické republiky, kterou se stanoví podrobnosti o veřejných sbírkách
- Vyhláška č. 118/2001 Sb., Ministerstva vnitra, kterou se zrušuje vyhláška Ministerstva vnitra České socialistické republiky č. 62/1973 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o veřejných sbírkách
- Zákon č. 296/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé zákony v souvislosti s jeho přijetím
- Zákon č. 124/2008 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- Zákon č. 227/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech
- Zákon č. 281/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím daňového řádu
- Nařízení vlády č. 296/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 361/2014 Sb., o stanovení dodání zboží nebo poskytnutí služby pro použití režimu přenesení daňové povinnosti, ve znění pozdějších předpisů

Seznam obrázků a grafů

Obrázek 1: Zdroje financování neziskových organizací.....	18
Obrázek 2: Dárcovská pyramida.....	25
Obrázek 3: Vzor průkazu vedoucího skupinky koledníků.....	58
Graf č.4: Vývoj počtu kolednických skupin v letech 2000-2022	59
Graf č.5: Výtěžek z pokladniček proti počtu koledníků	60
Graf č. 6: Srovnání celkových výnosů Tříkrálové sbírky 2000–2022	63
Graf č.7: Srovnání celkového výtěžku sbírky s výtěžkem z pokladniček mezi lety 2000-2022	64

Seznam příloh

Příloha č.1: *Graf klasifikace služeb neziskových institucí sloužících domácnostem podle účelu od roku 2012 do roku 2018*

Příloha č.2: *Statistika počtu nestátní neziskových organizací mezi lety 2005-2020*

Příloha č.3: *Vzor oznámení o konání veřejné sbírky obcí*

Příloha č.4: *Vzor oznámení o konání veřejné sbírky právnickou osobou*

Příloha č.5: *Vzor sběrací listiny*

Příloha č.6: *Vzor zápisu o provedeném otevření pokladničky*

Příloha č.7: *Vzor evidence prodaných předmětů*

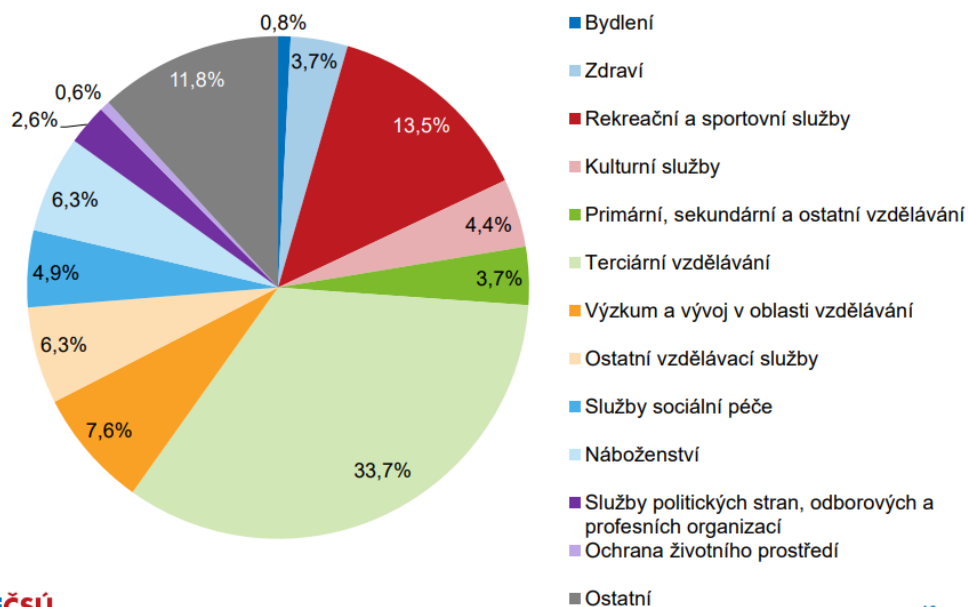
Příloha č.8: *Vzor evidence prodaných vstupenek veřejné sbírky*

Příloha č. 9: *Mapa farních a oblastních charit v České republice*

Přílohy

Příloha č. 1: Graf klasifikace služeb neziskových institucí sloužících domácnostem podle účelu od roku 2012 do roku 2018

Produkce neziskových institucí dle CZ-COPNI (2018)

Zdroj: Český statistický úřad [online]. Praha, 2020 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/147297771/cs_u_tk_neziskovky.pdf/071c554e-1b0e-4ade-a9e8-553b275f6442?version=1.0

Příloha č. 2: Statistika počtu nestátní neziskových organizací mezi lety 2005-2020

NADACE
NEZISKOVKY.CZ

Statistika počtu nestátních neziskových organizací 2005 - 2020

Právní forma / rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 (březen)
Nadace	347	357	368	372	413	434	435	444	511	490	515	530	533	523	522	524
Nadační fondy	927	959	1022	1032	1061	1129	1195	1245	1343	1331	1556	1672	1798	1 859	1 952	1 978
Obecně prospěšné společnosti	906	1079	1261	1416	1612	1785	1968	2150	2412	2867	2830	2776	2721	2 647	2 591	2569
Zapsané ústavy	x	x	x	x	x	x	x	x	x	142	398	685	892	1 042	1 179	1197
Evidované církevní právnické osoby	4429	4299	4286	4234	4216	4251	4277	4286	4119	4117	4127	4145	4150	4 142	4 132	4012
Občanská sdružení	53302	55535	58523	59545	62187	66527	70540	73460	81756	x	x	x	x	x	x	x
Organizační jednotky sdružení	30248	30576	30743	30238	29152	29609	30188	30941	31234	x	x	x	x	x	x	x
Spolky	x	x	x	x	x	x	x	x	x	82778	85492	88895	92180	97 174	99 296	99784
Pobočné spolky	x	x	x	x	x	x	x	x	x	24761	25102	25239	25102	25 475	25 319	25330
Organizací celkem	90159	92805	96203	96837	98641	103735	108603	112526	121375	116486	120020	123942	127376	132862	134991	135394

Zdroj dat: Český statistický úřad

Zdroj: Nadace Neziskovky.cz [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://neziskovky.cz/data/Statistika%20po%20c4%8dtu%20NNO_b%20c5%99ezen2020txt17146.pdf

Příloha č. 3: Vzor oznámení o konání veřejné sbírky obcí

Krajský úřad Královéhradeckého kraje
Odbor správní a krajský živnostenský úřad, oddělení vnitřní správy
Pivovarské nám. 1245, 500 03 Hradec Králové

Oznámení o konání veřejné sbírky obcí
(podle ~~ust.~~ § 4 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých
zákonů, ve znění pozdějších předpisů)

Název obce (IČ):

Sídlo obce:

Jméno, příjmení, datum narození a adresa místa trvalého pobytu starosty obce:

popřípadě

Jméno, příjmení, datum narození a adresa místa trvalého pobytu osoby pověřené jednat
ve věci sbírky jménem obce:

Účel sbírky:

Území, na němž se sbírka bude konat:

Datum zahájení a datum ukončení sbírky, popř. informaci, že sbírka bude konána na
dobu neurčitou:

|

Název a adresa banky nebo její pobočky nebo pobočky zahraniční banky, u níž je zřízen
bankovní účet ke shromažďování příspěvků získaných sbírkou a číslo tohoto účtu:

Způsob provádění sbírky:

Ano Ne

1. Shromažďování příspěvků na předem vyhlášeném zvláštním bankovním účtu

Název a plná adresa banky/pobočky:

Číslo účtu:

Ano Ne

2. Sběracími listinami

Ano Ne

3. Pokladničkami

podmínky pro otevření a zjištění obsahu pokladniček (§ 11 odst. 4 zákona o veřejných sbírkách):

Ano Ne

4. Prodejem předmětů

Určení výše příspěvku při prodeji předmětů, v jejichž ceně je příspěvek zahrnut:

Ano Ne

5. Prodejem vstupenek

Určení výše příspěvku na vstupenkách:

Ano Ne

6. Dárcovskými textovými zprávami prostřednictvím telekomunikačního koncového zařízení

Ano Ne

7. Složením hotovosti do pokladny zřízené právnickou osobou

Den v roce, ke kterému bude zpracováno roční průběžné vyúčtování, koná-li se sbírka na dobu neurčitou nebo na dobu určitou po dobu delší než 1 rok)

Den v roce, ke kterému bude zpracováno první roční průběžné vyúčtování, není-li tento den totožný s dnem uvedeným v předchozím bodě.

Ano Ne

Navrhuji zahájit sbírku ve lhůtě kratší než 30 dnů od přijetí oznámení

Důvody hodné zvláštního zřetele pro dřívější zahájení (§ 4 odst. 2 zákona o veřejných sbírkách):

Poučení:

Obec je povinna nejpozději do 5 pracovních dnů oznámit krajskému úřadu každou změnu údajů uvedených v tomto oznámení nebo v dokladech, které jsou k oznámení připojeny.

Nebude-li oznámení obsahovat náležitosti stanovené § 5 odst. 1 až 3 zákona o veřejných sbírkách, krajský úřad vyzve obec v určené lhůtě, aby náležitosti oznámení doplnila, jinak se oznámením nebude zabývat a o obec o tom vyrozumí.

Pro každou sbírku je obec povinna zřídit zvláštní bankovní účet, na který převede hrubý výtěžek sbírky. Povinnost zřízovat zvláštní bankovní účet se nevztahuje na sbírky konané výlučně prostřednictvím pokladniček nebo sběracích listin po dobu nejvýše 3 měsíců. Obec účtuje o nákladech, výnosech, aktivech a pasivech jednotlivých sbírek tak, aby prokázala soulad účetních záznamů s vyúčtováním sbírky.

Koná-li se sbírka na dobu neurčitou nebo na dobu určitou po dobu delší než 1 rok, provádí příslušný krajský úřad každoročně kontrolu průběžného vyúčtování sbírky. Ke kontrole je právnická osoba, která koná sbírku, povinna předložit vyúčtování vždy do 3 měsíců ode dne uvedeného v oznámení. Tento den nelze po zveřejnění osvědčení změnit. První průběžné vyúčtování může být zpracováno za dobu delší než kalendářní rok, nejdéle však do 18 měsíců ode dne zahájení sbírky.

Nejpozději do 3 měsíců ode dne ukončení sbírky je právnická osoba povinna předložit příslušnému krajskému úřadu ke kontrole a schválení celkové vyúčtování sbírky.

datum

razítko a podpis statutárního orgánu

Připojené doklady (podle § 5 zákona o veřejných sbírkách):

- usnesení příslušného orgánu obce o souhlasu s konáním sbírky ne starší 60 dnů,
- vzor sběrací listiny koná-li se sbírka sběracími listinami,
- souhlas Ministerstva zahraničních věcí s konáním veřejné sbírky, má-li být výtěžku sbírky použito v zahraničí.

Zdroj: *Královéhradecký kraj: Veřejné sbírky - informace pro obce a ostatní právnické osoby* [online]. 2022 [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/vnitri-sprava/verejne-sbirky-56646/>

Příloha č. 4: Vzor oznámení o konání veřejné sbírky právnickou osobou

Krajský úřad Královéhradeckého kraje
Odbor správní a krajský živnostenský úřad, oddělení vnitřní správy
Pivovarské nám. 1245, 500 03 Hradec Králové

Oznámení o konání veřejné sbírky právnickou osobou
(podle ust. § 4 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů)

Název (obchodní firma):

Adresa sídla:

IČO:

Jména, příjmení, data narození a adresy místa trvalého pobytu osob, které jsou statutárními orgány právnické osoby nebo členy statutárního orgánu právnické osoby:

Jméno, příjmení, datum narození, adresa místa trvalého pobytu fyzické osoby, oprávněné jednat ve věci sbírky jménem právnické osoby:

Účel sbírky:

Území, na němž se sbírka bude konat:

Datum zahájení a datum ukončení sbírky, popřípadě informaci, že sbírka bude konána na dobu neurčitou:

Název a adresa banky nebo její pobočky nebo pobočky zahraniční banky, u níž je zřízen bankovní účet ke shromáždění příspěvků získaných sbírkou a číslo tohoto účtu:

Způsob provádění sbírky:

Ano Ne

1. Shromažďování příspěvků na předem vyhlášeném zvláštním bankovním účtu

Název a plná adresa banky/pobočky:

Číslo účtu:

Ano Ne

2. Sběracími listinami

Ano Ne

3. Pokladničkami

podmínky pro otevření a zjištění obsahu pokladniček (§ 11 odst. 4 zákona o veřejných sbírkách):

Ano Ne

4. Prodejem předmětů

Určení výše příspěvku při prodeji předmětů, v jejichž ceně je příspěvek zahrnut:

Ano Ne

5. Prodejem vstupenek

Určení výše příspěvku na vstupenkách:

Ano Ne

6. Dárcovskými textovými zprávami prostřednictvím telekomunikačního koncového zařízení

Ano Ne

7. Složením hotovostí do pokladny zřízené právnickou osobou

Den v roce, ke kterému bude zpracováno roční průběžné vyúčtování, koná-li se sbírka na dobu neurčitou nebo na dobu určitou po dobu delší než 1 rok)

Den v roce, ke kterému bude zpracováno první roční průběžné vyúčtování, není-li tento den totožný s dnem uvedeným v předchozím bodě.

Ano	Ne
-----	----

Navrhují zahájit sbírku ve lhůtě kratší než 30 dnů od přijetí oznámení

Důvody hodné zvláštního zřetele pro dřívější zahájení (§ 4 odst. 2 zákona o veřejných sbírkách):

Poučení :

Právnícká osoba je povinna nejpozději do 5 pracovních dnů oznámit krajskému úřadu každou změnu údajů uvedených v tomto oznámení nebo v dokladech, které jsou k oznámení připojeny.

Nebude-li oznámení obsahovat náležitosti stanovené § 5 odst. 1 až 4 zákona o veřejných sbírkách, krajský úřad vyzve právníckou osobu v určené lhůtě, aby náležitosti oznámení doplnila, jinak se oznámením nebude zabývat a o právníckou osobu o tom vyrozumí.

Pro každou sbírku je právnícká osoba povinna zřídit zvláštní bankovní účet, na který převede hrubý výtěžek sbírky. Povinnost zřízovat zvláštní bankovní účet se nevztahuje na sbírky konané výlučně prostřednictvím pokladniček nebo sběracích listin po dobu nejvýše 3 měsíců. Právnícká osoba účtuje o nákladech, výnosech, aktivech a pasivech jednotlivých sbírek tak, aby prokázala soulad účetních záznamů s vyúčtováním sbírky.

Koná-li se sbírka na dobu neurčitou nebo na dobu určitou po dobu delší než 1 rok, provádí příslušný krajský úřad každoročně kontrolu průběžného vyúčtování sbírky. Ke kontrole je právnícká osoba, která koná sbírku, povinna předložit vyúčtování vždy do 3 měsíců ode dne uvedeného v oznámení. Tento den nelze po zveřejnění osvědčení změnit. První průběžné vyúčtování může být zpracováno za dobu delší než kalendářní rok, nejdéle však do 18 měsíců ode dne zahájení sbírky.

Nejpozději do 3 měsíců ode dne ukončení sbírky je právnícká osoba povinna předložit příslušnému krajskému úřadu ke kontrole a schválení celkové vyúčtování sbírky.

datum

razítko a podpis statutárního orgánu

Připojené doklady (podle § 5 zákona o veřejných sbírkách):

- čestné prohlášení fyzické osoby oprávněné jednat ve věci sbírky jménem právnické osoby o tom, zda se v posledních 3 letech před podáním oznámení zdržovala či nezdržovala nepřetržitě déle než 3 měsíce mimo území České republiky. Jestliže se tato osoba mimo území republiky po výše specifikovanou dobu zdržovala, je nutné připojit též doklad o bezúhonnosti této fyzické osoby obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů vydaný státem, ve kterém se v posledních 3 letech zdržovala nepřetržitě déle než 3 měsíce, který nesmí být starší 90 dnů, nebo čestné prohlášení v případě, že tento stát takový doklad nevydává,
- vzor sběrací listiny koná-li se sbírka sběracími listinami,
- souhlas Ministerstva zahraničních věcí s konáním veřejné sbírky, má-li být výtěžku sbírky použito v zahraničí,
- potvrzení příslušného orgánu v místě sídla právnické osoby o tom, že nemá splatný daňový nedoplatek (potvrzení od finančního úřadu a celního úřadu), a o tom, že nemá splatný nedoplatek na pojistném a na penále na veřejné zdravotní pojištění (potvrzení od všech zdravotních pojišťoven), na pojistném a na penále na sociální zabezpečení a na příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (potvrzení od ČSSZ),
- čestné prohlášení o tom, že nevstoupila do likvidace, že na základě jejího insolvenčního návrhu neprobíhá insolvenční řízení, v němž je řešen její úpadek nebo hrozící úpadek nebo že nebylo rozhodnuto o jejím úpadku, anebo na ni nebyla vyhlášena nucená správa nebo u ní nebyla v posledních 3 letech zavedena dočasná správa anebo na ni v posledních 3 letech nebylo uplatněno opatření k řešení krize podle zákona upravujícího ozdravné postupy a řešení krize na finančním trhu.

Zdroj: *Královéhradecký kraj: Veřejné sbírky - informace pro obce a ostatní právnické osoby* [online]. 2022 [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/vnitri-sprava/verejne-sbirky-56646/>

Příloha č. 5: Vzor sběrací listiny

SBĚRACÍ LISTINA č.

(podle ust. § 10 odst. 1 zák. č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů)

Název právnické osoby (obce):

Účel sbírky:

Sbírka byla oznámena Krajskému úřadu Královéhradeckého kraje dne:

Datum přijetí oznámení Krajským úřadem Královéhradeckého kraje:

Území, na němž se sbírka bude konat:

Doba, po kterou se sbírka bude konat:

Jméno, příjmení, popřípadě též titul a vědeckou hodnost a dále datum narození, adresu místa trvalého pobytu a číslo občanského průkazu fyzické osoby pověřené prováděním sbírky a pořadové číslo jí vydané plné moci:

.....

výše příspěvku	podpis přispěvatele	výše příspěvku	podpis přispěvatele

.....
razítko a podpisy statutárních orgánů právnické osoby

Zdroj: *Královéhradecký kraj: Veřejné sbírky - informace pro obce a ostatní právnické osoby* [online]. 2022 [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/vnitri-sprava/verejne-sbirky-56646/>

Příloha č. 6: Vzor zápisu o provedeném otevření pokladničky

- V Z O R -

ZÁPIS O PROVEDENÉM OTEVŘENÍ POKLADNIČKY

(podle ust. § 11 odst. 4 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů)

Místo konání sbírky:

Doba konání sbírky: od: do:

právníká osoba konající sbírku (název, sídlo, IČO)

na základě osvědčení (rozhodnutí) Krajského úřadu Královéhradeckého kraje č.j.:

Dne byla rozpečetěna a otevřena pokladnička za přítomnosti:

a) koná-li sbírku právníká osoba:

oprávněného zástupce právníké osoby:

a 1 zaměstnance obce zařazeného do obecního úřadu:

b) koná-li sbírku obec:

3 zástupců obce, a to:

2 zástupců obce:

a 1 zaměstnance obce zařazeného do obecního úřadu:

ve které byla zjištěna hotovost ve výši Kč.

V dne:

.....
zástupce právníké osoby (obce)

.....
zástupce obce

.....
zaměstnanec obce
zařazený do obecního úřadu

razítka

Poučení:

Dle ust. § 11 odst. 4 zákona o veřejných sbírkách je zápis o provedeném otevření pokladničky součástí dokladů předkládaných krajskému úřadu k provedení kontroly vyúčtování veřejné sbírky.

Zdroj: *Královéhradecký kraj: Veřejné sbírky - informace pro obce a ostatní právníké osoby* [online]. 2022 [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/vnitni-sprava/verejne-sbirky-56646/>

Příloha č. 7: Vzor evidence prodaných předmětů

Evidence prodaných předmětů

Počet předmětů určených k prodeji	Předmět určený k prodeji	Způsob získání předmětů k prodeji	Výše nákladů na pořízení předmětů	Výše příspěvku za jeden předmět	Počet prodaných předmětů	Celkový zisk z prodeje	Celkový příspěvký získaných prodejem předmětů do veřejné sbírky	Způsob naložení s předměty, které nebyly prodány

Zdroj: *Královéhradecký kraj: Veřejné sbírky - informace pro obce a ostatní právnické osoby* [online]. 2022 [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/vnitri-sprava/verejne-sbirky-56646/>

Příloha č. 8: Vzor evidence prodaných vstupenek veřejné sbírky

Evidence prodaných vstupenek veřejné sbírky

Počet vstupenek určených k prodeji	Výše příspěvku za jednu vstupenku	Počet prodaných vstupenek	Celkový zisk z prodeje	Celkový objem příspěvků získaných prodejem vstupenek do veřejné sbírky	Způsob naložení s předměty, které nebyly prodány

Zdroj: *Královéhradecký kraj: Veřejné sbírky - informace pro obce a ostatní právnické osoby* [online]. 2022 [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <https://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/vnitri-sprava/verejne-sbirky-56646/>

Příloha č. 9: Mapa farních a oblastních charit v České republice

Zdroj: Charita Česká republika: *Kdo jsme* [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/kdo-jsme/>